

RS-2016

Skonsolidowany raport finansowy

Spis treści

1.	Informacje ogólne	4
1.1.	Informacje o grupie kapitałowej	4
1.2.	Informacje o jednostce dominującej	4
1.3.	Przedmiot działalności jednostki dominującej oraz grupy kapitałowej	4
1.4.	Skład grupy kapitałowej	4
1.5.	Skład Zarządu i Rady Nadzorczej	9
2.	Informacje o podstawie sporządzenia sprawozdania finansowego, walucie sprawozdawczej oraz zastosowanym poziomie zaokrągleń	10
2.1.	Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego	10
2.2.	Zasady zastosowanych Międzynarodowych Standardów Rachunkowości Finansowej	10
2.3.	Waluta sprawozdawcza oraz zastosowany poziom zaokrągleń	11
2.4.	Czas trwania działalności grupy	11
2.5.	Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	11
3.	Skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej Apator	12
3.1.	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	12
3.2.	Skonsolidowane sprawozdanie z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów	14
3.3.	Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	16
3.4.	Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	18
4.	Stosowane zasady rachunkowości	20
4.1.	Podstawa sporządzenia (zasady ogólne)	20
4.2.	Konsolidacja	20
4.2.1.	Zasady konsolidacji	20
4.2.2.	Inwestycje w podmioty współkontrolowane	21
4.2.3.	Wartość firmy	21
4.3.	Szczegółowe zasady wyceny aktywów i pasywów stosowane w grupie kapitałowej	21
4.3.1.	Wartości niematerialne	21
4.3.2.	Rzeczowe aktywa trwałe	22
4.3.3.	Leasing	23
4.3.4.	Nieruchomości inwestycyjne	23
4.3.5.	Aktywa trwałe i grupy aktywów netto przeznaczone do zbycia	24
4.3.6.	Zapasy	24
4.3.7.	Koszty finansowania zewnętrznego	24
4.3.8.	Dotacje rządowe	25
4.3.9.	Instrumenty finansowe	25
4.3.10.	Rezerwy	28
4.3.11.	Świadczenia pracownicze	28
4.3.12.	Przychody	29
4.3.13.	Transakcje w walutach obcych	30
4.3.14.	Podatki	30
4.3.15.	Ulga strefowa wynikająca z prowadzenia działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej	31
4.3.16.	Kapitały własne	31
5.	Raportowanie segmentów działalności	32
6.	Podstawowe osądy i podstawy szacowania niepewności	32
7.	Informacja dotycząca sezonowości działalności	33
8.	Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego	34

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 2
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

8.1. Segmenty operacyjne	34
8.2. Informacje geograficzne	35
8.3. Wartości niematerialne	35
8.4. Wartość firmy	37
8.5. Rzeczowe aktywa trwałe	38
8.6. Nieruchomości inwestycyjne	41
8.7. Inwestycje w jednostkach współkontrolowanych	42
8.8. Pozostałe aktywa finansowe	44
8.9. Zapasy	44
8.10. Należności handlowe oraz pozostałe należności	45
8.11. Pożyczki udzielone	46
8.12. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	47
8.13. Rozliczenia międzyokresowe	47
8.14. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	48
8.15. Kapitał podstawowy	48
8.16. Pozostałe kapitały	49
8.17. Udziały niesprawujące kontroli	50
8.18. Kredyty i pożyczki	51
8.19. Rezerwy na zobowiązania oraz zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	60
8.20. Zobowiązania	62
8.21. Podatek dochodowy	63
8.22. Koszty rodzajowe	64
8.23. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	65
8.24. Przychody i koszty finansowe	66
8.25. Objasnienia dotyczące skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	67
8.26. Kontrakty długoterminowe	70
8.27. Leasing finansowy	71
8.28. Przyszłe płatności z tytułu leasingu operacyjnego nieuwjęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej	72
8.29. Instrumenty finansowe	73
8.30. Pochodne instrumenty finansowe, rachunkowość zabezpieczeń	75
8.31. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	77
8.32. Zakup jednostek zależnych	82
8.33. Informacje na temat podmiotów powiązanych	82
8.34. Pozycje warunkowe i pozostałe pozycje nieuwjęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	85
8.35. Struktura zatrudnienia	86
8.36. Wysokość wynagrodzenia podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego	86
8.37. Korekta danych porównawczych	86
8.38. Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego	87
9. Podpisy	88

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 3
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenie:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

1. Informacje ogólne

1.1. Informacje o grupie kapitałowej

Grupa kapitałowa Apator składa się z jednostki dominującej Apator S.A. oraz jej spółek zależnych.

1.2. Informacje o jednostce dominującej

Jednostka dominująca Apator Spółka Akcyjna z siedzibą w Toruniu (ul. Gdańska 4a lok C4) została utworzona przez pracowników zlikwidowanego przedsiębiorstwa państwowego działającego pod nazwą Pomorskie Zakłady Aparatury Elektrycznej Apator w Toruniu. Rejestracja w Sądzie Rejonowym w Toruniu V Wydział Gospodarczy nastąpiła w dniu 14 stycznia 1993 roku pod numerem RHB 1364. W dniu 24 października 2001 roku dokonano wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Sądu Rejonowego w Toruniu, VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000056456. Jednostka dominująca prowadzi działalność na terytorium Polski na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych.

1.3. Przedmiot działalności jednostki dominującej oraz grupy kapitałowej

Zgodnie ze statutem jednostki dominującej, podstawowym przedmiotem działalności jest działalność produkcyjna i usługowa w zakresie aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej oraz sprzedaż aparatury i systemów pomiarowych. Akcje APATOR S.A. notowane są na rynku podstawowym – sektor według klasyfikacji GPW w Warszawie „przemysł elektromaszynowy”.

Jednostki wchodzące w skład grupy kapitałowej skupione są generalnie wokół działalności związanej z produkcją i sprzedażą instrumentów i przyrządów pomiarowych, aparatury kontrolno-pomiarowej, rozdzielczej i sterowniczej, systemów informatycznych klasy SCADA oraz współpracujących z nimi urządzeń telemechaniki, zabezpieczeń oraz innych urządzeń sieciowych dla systemów rozproszonych, zapewniających możliwość zdalnego sterowania i nadzoru sieci elektroenergetycznej w pełnym zakresie napięć oraz urządzeń odczytujących i transmitujących dane.

1.4. Skład grupy kapitałowej

W skład grupy kapitałowej Apator („Grupa Apator”) w roku 2016 wchodził Apator S.A. oraz następujące spółki zależne:

Apator Control Sp. z o.o. (Toruń) – zależna od Apator S.A.
 Apator Mining Sp. z o.o. (Katowice) – zależna od Apator S.A.
 FAP Pafal S.A. (Świdnica) – zależna od Apator S.A.
 Apator Metrix S.A. (Tczew) – zależna od Apator S.A.
 Apator GmbH (Berlin, Niemcy) – zależna od Apator S.A.
 Apator Rector Sp. z o.o. (Zielona Góra) – zależna od Apator S.A.
 Apator Powogaz S.A. (Poznań) – zależna od Apator S.A.
 Apator Elkomtech S.A. (Łódź) – zależna od Apator S.A.
 Apator Telemetry Sp. z o.o. (Słupsk) – zależna od Apator Powogaz S.A.
 Apator Metroteks TOV (Kijów, Ukraina) – zależna od Apator Powogaz S.A.
 Apator Metra s.r.o. (Sumperk, Czechy) – zależna od Apator Powogaz S.A.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 4
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Apator Miitors ApS. (Aarhus, Dania) – zależna od Apator Powogaz S.A.

iMeters Sp. z o.o. (Gdańsk) – zależna od Apator Powogaz S.A.

George Wilson Industries Ltd. (Coventry, Wielka Brytania) – zależna od Apator Metrix S.A.

Grupa Apator posiadała udział w następujących jednostkach współkontrolowanych:

ZAO Teplovodomer (Mytishi, Rosja) – jednostka współkontrolowana przez Apator Powogaz S.A.

Inda d.o.o. (Słowenia) – jednostka współkontrolowana przez George Wilson Industries Ltd.

Zmiany w grupie kapitałowej w trakcie 2016 roku

W dniu 29 marca 2016 roku zlikwidowana została spółka współkontrolowana OOO Apator Electro z siedzibą w Moskwie (wniosek o likwidację złożono w dniu 24 grudnia 2015 roku).

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 5
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenie:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Jednostki wchodzące w skład grupy kapitałowej objęte konsolidacją

Firma	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Właściwy Sąd/ organ prowadzący rejestry	Udział w kapitale	Metoda konsolidacji	Uwagi
APATOR MINING Sp. z o.o.	Katowice	Produkcja aparatury rozdzielczej i sterowniczej, energii elektrycznej, sprzętu elektrycznego, urządzeń dźwigowych, pomp i sprężarek oraz działalność usługowa w tym zakresie	Sąd Rejonowy w Katowicach, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego; KRS 0000047770	100,00%	Pełna	Zależna
APATOR CONTROL Sp. z o.o.	Toruń	Produkcja aparatury rozdzielczej i sterowniczej, sprzętu elektrycznego oraz działalność usługowa w tym zakresie, a także prace badawczo – rozwojowe w dziedzinie nauk technicznych	Sąd Rejonowy w Toruniu, VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego; KRS 0000016020	100,00%	Pełna	Zależna
APATOR METRIX S.A.	Tczew	Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, nawigacyjnych i innego przeznaczenia	Sąd Rejonowy w Gdańsku, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego; KRS 0000046259	100,00%	Pełna	Zależna
FAP „PAFAL” S.A.	Świdnica	Produkcja aparatury kontrolno-pomiarowej, elektrycznej i elektronicznej, działalność handlowa, usługi serwisowe	Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego; KRS 0000057162	100,00%	Pełna	Zależna
APATOR RECTOR Sp. z o.o.	Zielona Góra	Informatyka, działalność wydawnicza, poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	Sąd Rejonowy w Zielonej Górze, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego; KRS 0000297413	100,00%	Pełna	Zależna
APATOR POWOGAZ S.A.	Poznań	Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, badawczych, nawigacyjnych, produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia	Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego; KRS 0000028129	100,00%	Pełna	Zależna
Apator Elkomtech S.A.	Łódź	Produkcja systemów informatycznych klasy SCADA oraz współpracujących z nimi urządzeń telemechaniki, zabezpieczeń oraz innych urządzeń sieciowych dla systemów rozproszonych	Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego; KRS 0000009308	100,00%	Pełna	Zależna

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 6
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Firma	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Właściwy Sąd/ organ prowadzący rejestry	Udział w kapitale	Metoda konsolidacji	Uwagi
APATOR GmbH	Berlin	Sprzedaż systemów przedpłatowych liczników energii elektrycznej i gazomierzy	HRB 123670B Charlottenburg	100,00%	Pełna	Zależna
APATOR TELEMETRIA Sp. z o.o.	Ślupsk	Produkcja urządzeń odczytujących i transmitujących dane, produkcja systemowych aplikacji informatycznych	Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego; KRS 0000290726	51,50%	Pełna	Zależna pośrednio Udział pośredni
iMeters Sp. z o.o.	Gdańsk	Produkcja, sprzedaż i obsługa systemu do monitorowania i rozliczania zużycia ciepła.	Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku, VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego; KRS 0000506042	100,00%	Pełna	Zależna pośrednio Udział pośredni
APATOR METROTEKS TOV	Kijów Ukraina	Dystrybucja wodomierzy i ciepłomierzy		61,00%	Pełna	Zależna pośrednio Udział pośredni
APATOR METRA S.R.O.	Sumperk Czechy	Produkcja systemu podzielników kosztów, termometrów i termostatów		100,00%	Pełna	Zależna pośrednio Udział pośredni
GEORGE WILSON INDUSTRIES Ltd.	Coventry Wielka Brytania	Produkcja i sprzedaż gazomierzy domowych oraz przemysłowych; smart metering w zakresie pomiaru gazu		100,00%	Pełna	Zależna pośrednio Udział pośredni
Apator Miitors ApS.	Aarhus Dania	Projektowanie i rozwój technologii ultradźwiękowych w obszarze opomiarowania wody i ciepła		100,00%	Pełna	Zależna pośrednio Udział pośredni

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 7
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenie:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Jednostki współkontrolowane objęte konsolidacją:

Firma	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Właściwy Sąd/ organ prowadzący rejestry	Udział w kapitale	Metoda konsolidacji	Uwagi
ZAO „Teplovodomer”	Mytishi Rosja	Produkcja i sprzedaż wodomierzy i ciepłomierzy oraz ich legalizacja i serwis		50,00%	Wycena metodą praw własności	Współkontrolowana pośrednio Udział pośredni
Inda d.o.o.	Słowenia	Prace rozwojowe nad liczydłami elektronicznymi i technologiami komunikacyjnymi wykorzystywanymi w smart meteringu		35,00%	Wycena metodą praw własności	Współkontrolowana pośrednio Udział pośredni

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 8
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenie:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

1.5. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej

Zarząd

Andrzej Szostak – Prezes Zarządu

Piotr Nowak – Członek Zarządu

Piotr Dobrowolski – Członek Zarządu (od 22 lutego 2016 r. do 27 lutego 2017 r.)

Agnieszka Nosal – Członek Zarządu (od 1 stycznia 2017 r.)

Rada Nadzorcza

Janusz Niedźwiecki – Przewodniczący Rady Nadzorczej

Mariusz Lewicki – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej

Janusz Marzygliński – Członek Rady Nadzorczej

Danuta Guzowska – Członek Rady Nadzorczej

Marcin Murawski – Członek Rady Nadzorczej

Kazimierz Piotrowski – Członek Rady Nadzorczej

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 9
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

2. Informacje o podstawie sporządzenia sprawozdania finansowego, walucie sprawozdawczej oraz zastosowanym poziomie zaokrągleń

2.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Prezentowane roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej Apator na dzień oraz za rok kończący się 31 grudnia 2016 roku sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej Apator obejmuje rok 2016 oraz zawiera dane porównawcze za rok 2015.

2.2. Zasady zastosowanych Międzynarodowych Standardów Rachunkowości Finansowej

Przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. zastosowano takie same zasady (politykę) rachunkowości i metody obliczeniowe, co w ostatnim skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony 31 grudnia 2015 r., z wyjątkiem zmian opisanych w nocie 8.37 informacji dodatkowych.

STANOWISKO ODNOŚNIE NOWYCH STANDARDÓW I INTERPRETACJI MIĘDZYNARODOWYCH STANDARDÓW SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

Następujące nowe Standardy, zmiany do Standardów i Interpretacje nie zostały przyjęte przez UE lub nie są jeszcze obowiązujące dla okresów rocznych kończących się 31 grudnia 2016 r., i nie zostały zastosowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

- MSSF 14 Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe - dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2016 r. – Standard w obecnej wersji nie będzie obowiązywał w UE,
- Sprzedaż lub Przekazanie Aktywów Pomiędzy Inwestorem a Spółką Stowarzyszoną lub Wspólnym Przedsięwzięciem (Zmiany do MSSF 10 Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe oraz do MSR 28 Jednostki Stowarzyszone) – data obowiązywania nie została określona,
- MSSF 16 Leasing - dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r.,
- Ujmowanie aktywów z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat (Zmiany do MSR 12 Podatek dochodowy) - dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2017 r.,
- Inicjatywa dotycząca ujawnień (Zmiany do MSR 7 Sprawozdanie z przepływów pieniężnych) - dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2017 r.,
- MSSF 15 Przychody z umów z klientami - dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r.,
- Zmiany do MSSF 2 (Płatności na bazie akcji) - dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r.,
- Zmiany do MSSF 4 (Umowy ubezpieczeniowe) - dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r.,
- Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2014-2016 - dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r. (za wyjątkiem zmian do MSSF 12 które obowiązują w stosunku do okresów rocznych zaczynających się 1 stycznia 2017 r. lub później),
- KIMSF 22 Transakcje w Obcej Walucie oraz Zaliczki - dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r.,

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 10
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

- Zmiany do MSR 40 Nieruchomości Inwestycyjne - dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r.,
- MSSF 9 Instrumenty finansowe – zmiana klasyfikacji i wyceny – dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r.

Grupa ma zamiar zastosować je dla okresów, dla których będą obowiązujące po raz pierwszy.

WPŁYW NOWYCH STANDARDÓW, ZMIAN DO STANDARDÓW I INTERPRETACJI NA SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Grupa dokonała wstępnej analizy wpływu MSSF 9 na sprawozdanie finansowe. Nie oczekuje się, że nowy Standard będzie miał znaczący wpływ na jej skonsolidowane sprawozdanie finansowe. Ze względu na specyfikę działalności Grupy oraz rodzaj utrzymywanych aktywów finansowych, zasady klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych Grupy nie powinny zmienić się istotnie pod wpływem zastosowania MSSF 9.

Grupa dokonała wstępnej analizy wpływu MSSF 15 na sprawozdanie finansowe. Na podstawie przeprowadzonych prac nie zidentyfikowano kwestii, które w istotny sposób wpłyną na wartości przychodów ze sprzedaży i wyniku finansowego prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Nowy standard wymaga ujawniania w sprawozdaniach finansowych znacznie większego zakresu informacji o sprzedaży i przychodach. W związku z powyższym należy oczekiwać zmian w tym zakresie. Implementacja nowego standardu może wpłynąć również na zmiany w zakresie prezentacji poszczególnych pozycji bilansowych przez Grupę. Grupa jest w trakcie prac związanych z analizą wszystkich rodzajów zawieranych umów.

Grupa dokonała wstępnej analizy wpływu MSSF 16 na sprawozdanie finansowe. W momencie początkowego zastosowania wpływ Standardu będzie zależał od specyficznych faktów i okoliczności dotyczących umów leasingu, których Grupa będzie stroną. Jednakże do momentu pierwszego zastosowania Standardu, Grupa nie jest w stanie przeprowadzić analizy wpływu Standardu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Analiza wpływu pozostałych standardów nie została zakończona przez Grupę, natomiast nie przewiduje ona, aby zmiany te miały mieć istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

2.3. Waluta sprawozdawcza oraz zastosowany poziom zaokrągleń

Walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski, a wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej).

Walutą funkcjonalną jednostki dominującej jest złoty polski.

2.4. Czas trwania działalności grupy

Czas trwania działalności jednostki dominującej Apator S.A. oraz jednostek objętych konsolidacją jest nieoznaczony.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności gospodarczej w dającej się przewidzieć przyszłości, to jest w okresie nie krótszym niż 12 miesięcy licząc od końca okresu sprawozdawczego.

2.5. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone i podpisane przez Zarząd jednostki dnia 27 kwietnia 2017 roku.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 11
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

3. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej Apator

3.1. Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	NOTA	na dzień	
		31.12.2016	31.12.2015
Aktywa trwałe		447 336	430 329
Wartości niematerialne	8.3	83 188	76 085
Wartość firmy jednostek zależnych	8.4	122 947	122 685
Rzeczowe aktywa trwałe	8.5	185 412	184 187
Nieruchomości inwestycyjne	8.6	1 491	1 633
Inwestycje w jednostkach współkontrolowanych konsolidowane metodą praw własności	8.7	2 776	2 569
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	8.8	143	2
- w pozostałych jednostkach		143	2
Należności długoterminowe	8.10	6 623	7 387
- od pozostałych jednostek		6 623	7 387
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	8.13	30	62
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	8.21	44 726	35 719
Aktywa obrotowe		399 385	363 938
Zapasy	8.9	156 133	126 684
Należności handlowe	8.10	185 616	150 023
- od jednostek powiązanych		4 754	1 448
- od pozostałych jednostek		180 862	148 575
Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	8.10	2 616	1 883
Należności z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych	8.10	10 538	8 363
Pozostałe należności krótkoterminowe	8.10	17 305	30 487
- od pozostałych jednostek		17 305	30 487
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe	8.8	2 026	1 124
- w pozostałych jednostkach		2 026	1 124
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	8.12	22 009	42 384
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	8.13	3 142	2 990
AKTYWA RAZEM		846 721	794 267

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 12
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

WYSZCZEGÓLNIENIE	NOTA	na dzień	
		31.12.2016	31.12.2015*
Kapitał własny		448 317	420 958
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		442 637	416 282
Kapitał podstawowy	8.15	3 311	3 311
Pozostałe kapitały	8.16	357 720	318 398
Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń		9	(58)
Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji		(4 971)	(2 986)
Niepodzielony wynik finansowy		86 568	97 617
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych		37 573	46 367
- wynik bieżącego okresu		59 322	60 102
- odpisy z wyniku bieżącego roku		(10 327)	(8 852)
Udziały niesprawujące kontroli	8.17	5 680	4 676
Zobowiązania		398 404	373 309
Zobowiązania i rezerwy długoterminowe		96 259	128 510
Długoterminowe kredyty i pożyczki	8.18	54 824	82 581
- od pozostałych jednostek		54 824	82 581
Zobowiązania długoterminowe	8.20	24 381	29 199
- wobec pozostałych jednostek		24 381	29 199
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	8.21	8 215	7 996
Rezerwy długoterminowe na zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	8.19	8 215	8 343
Pozostałe rezerwy długoterminowe	8.19	624	391
Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe		302 145	244 799
Krótkoterminowe kredyty i pożyczki	8.18	139 599	112 007
- od pozostałych jednostek		139 599	112 007
Zobowiązania handlowe	8.20	93 458	66 148
- wobec jednostek powiązanych		-	4
- wobec pozostałych jednostek		93 458	66 144
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	8.20	2 818	2 799
Zobowiązania z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych	8.20	13 003	14 492
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	8.20	28 781	34 283
- wobec jednostek powiązanych		-	88
- wobec pozostałych jednostek		28 781	34 195
Rezerwy krótkoterminowe na zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	8.19	13 312	10 733
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	8.19	11 174	4 337
PASYWA RAZEM		846 721	794 267

* - przekształcone zgodnie z notą 8.37

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 13
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

3.2. Skonsolidowane sprawozdanie z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów

WYSZCZEGÓLNIENIE	NOTA	za okres	
		od 01.01.2016	od 01.01.2015
		do 31.12.2016	do 31.12.2015
Przychody ze sprzedaży	8.1	868 821	768 510
Przychody ze sprzedaży produktów i usług		822 517	715 007
- jednostkom powiązanym		21 022	30 157
- pozostałym jednostkom		801 495	684 850
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		46 304	53 503
- jednostkom powiązanym		189	1 431
- pozostałym jednostkom		46 115	52 072
Koszt własny sprzedaży	8.1	(648 722)	(560 458)
Koszt sprzedanych produktów i usług		(612 142)	(515 123)
- jednostkom powiązanym		(12 813)	(19 492)
- pozostałym jednostkom		(599 329)	(495 631)
Koszt sprzedanych towarów i materiałów		(36 580)	(45 335)
- jednostkom powiązanym		(145)	(1 143)
- pozostałym jednostkom		(36 435)	(44 192)
Zysk brutto ze sprzedaży		220 099	208 052
Koszty sprzedaży	8.1	(38 856)	(36 396)
Koszty ogólnego zarządu	8.1	(104 953)	(96 003)
Zysk ze sprzedaży		76 290	75 653
Pozostałe przychody (koszty) operacyjne, w tym:	8.23	(3 959)	429
Przychody		4 010	4 343
Koszty		(7 969)	(3 914)
Udział w zyskach jednostek objętych konsolidacją metodą praw własności		1 512	1 925
Przychody restrukturyzacji	8.1	-	1 460
Zysk z działalności operacyjnej		73 843	79 467
Koszty finansowe, w tym:	8.24	(5 488)	(1 194)
Przychody		1 932	7 173
Koszty		(7 420)	(8 367)
Zysk przed opodatkowaniem		68 355	78 273
Bieżący podatek dochodowy	8.21	(16 986)	(15 762)
Odroczony podatek dochodowy	8.21	10 399	330
Zysk netto		61 768	62 841

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 14
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE	NOTA	za okres	
		od 01.01.2016	od 01.01.2015
		do 31.12.2016	do 31.12.2015
Inne całkowite dochody			
Inne całkowite dochody netto		(1 907)	(327)
Pozycje, które mogą w przyszłości być przeklasyfikowane do wyniku finansowego:			
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(1 282)	1 333
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń wraz z efektem podatkowym		(692)	(1 517)
Pozycje, które w przyszłości nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego:			
Przeszacowanie rezerwy z tytułu programu określonych świadczeń wraz z efektem podatkowym		67	(143)
Całkowite dochody ogółem		59 861	62 514
Zysk netto, z tego przypadający:		61 768	62 841
akcjonariuszom jednostki dominującej		59 322	60 102
akcjonariuszom niesprawującym kontroli		2 446	2 739
Całkowite dochody ogółem, z tego przypadające:		59 861	62 514
akcjonariuszom jednostki dominującej		57 404	59 797
akcjonariuszom niesprawującym kontroli		2 457	2 717
Zysk netto na jedną akcję zwykłą:			
- podstawowy		2,01	2,04
- rozwodniony		2,01	2,04
Średnia ważona liczba akcji		29 507 028	29 507 028

WYSZCZEGÓLNIENIE	za okres	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Zysk z działalności operacyjnej	73 843	79 467
Amortyzacja	34 778	31 448
EBITDA	108 621	110 915

Powyższe informacje nie są wymagane przez MSSF. Nie jest to standardowa miara występująca w MSSF, a zatem może nie być porównywalna do podobnych miar raportowanych przez inne jednostki.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 15
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

3.3. Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

WYSZCZEGÓLNIENIE	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały	Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń	Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji	Niepodzielony wynik finansowy	Razem	Udziały niesprawujące kontroli	KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM
Saldo na dzień 01.01.2015	3 311	272 199	85	(2 824)	112 747	385 518	2 033	387 551
Zmiany w kapitale własnym w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015								
Całkowite dochody:								
Zysk netto za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015	-	-	-	-	60 102	60 102	2 739	62 841
Podział wyniku na kapitał zapasowy	-	51 250	-	-	(51 250)	-	-	-
Pokrycie straty z kapitału zapasowego	-	(3 071)	-	-	3 071	-	-	-
Inne całkowite dochody:								
Pozycje, które mogą być w przyszłości przeklasyfikowane do wyniku finansowego:								
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń wraz z efektem podatkowym	-	-	-	(1 517)	-	(1 517)	-	(1 517)
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	-	-	-	1 355	-	1 355	(22)	1 333
Pozycje, które przyszłości nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego:								
Przeszacowanie rezerwy z tytułu programu określonych świadczeń wraz z efektem podatkowym	-	-	(143)	-	-	(143)	-	(143)
Inne całkowite dochody ogółem	-	-	(143)	(162)	-	(305)	(22)	(327)
Całkowite dochody ujęte w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015	-	48 179	(143)	(162)	11 923	59 797	2 717	62 514
Transakcje z właścicielami ujęte bezpośrednio w kapitale własnym								
Dywidendy	-	-	-	-	(23 606)	(23 606)	-	(23 606)
Rozliczenie zaliczkowej dywidendy z roku poprzedniego	-	-	-	-	8 852	8 852	-	8 852
Wyplacone zaliczki na dywidendę	-	-	-	-	(8 852)	(8 852)	-	(8 852)
Rozliczenie aportu	-	(1 980)	-	-	21	(1 959)	19	(1 940)
Objęcie konsolidacją jednostki zależnej	-	-	-	-	(3 147)	(3 147)	-	(3 147)
Zakup dodatkowych udziałów jednostki zależnej	-	-	-	-	(321)	(321)	(93)	(414)
Saldo na dzień 31.12.2015	3 311	318 398	(58)	(2 986)	97 617	416 282	4 676	420 958

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 16
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

WYSZCZEGÓLNIENIE	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały	Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń	Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji	Niepodzielony wynik finansowy	Razem	Udziały niesprawujące kontroli	KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM
Saldo na dzień 01.01.2016	3 311	318 398	(58)	(2 986)	97 617	416 282	4 676	420 958
Zmiany w kapitale własnym w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016								
Całkowite dochody:								
Zysk netto za okres od 01.01.2016 do 31.12.2016	-	-	-	-	59 322	59 322	2 446	61 768
Podział wyniku na kapitał zapasowy	-	46 105	-	-	(46 105)	-	-	-
Pokrycie straty z kapitału zapasowego	-	(6 783)	-	-	6 783	-	-	-
Inne całkowite dochody:								
Pozycje, które mogą być w przyszłości przeklasyfikowane do wyniku finansowego:								
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń wraz z efektem podatkowym	-	-	-	(692)	-	(692)	-	(692)
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	-	-	-	(1 293)	-	(1 293)	11	(1 282)
Pozycje, które przyszłości nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego:								
Przeszacowanie rezerwy z tytułu programu określonych świadczeń wraz z efektem podatkowym	-	-	67	-	-	67	-	67
Inne całkowite dochody ogółem	-	-	67	(1 985)	-	(1 918)	11	(1 907)
Całkowite dochody ujęte w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016	-	39 322	67	(1 985)	20 000	57 404	2 457	59 861
Transakcje z właścicielami ujęte bezpośrednio w kapitale własnym								
Dywidendy	-	-	-	-	(29 574)	(29 574)	(1 453)	(31 027)
Rozliczenie zaliczkowej dywidendy z roku poprzedniego	-	-	-	-	8 852	8 852	-	8 852
Wyplacone zaliczki na dywidendę	-	-	-	-	(10 327)	(10 327)	-	(10 327)
Saldo na dzień 31.12.2016	3 311	357 720	9	(4 971)	86 568	442 637	5 680	448 317

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 17
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

3.4. Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	NOTA	za okres	
		od 01.01.2016	od 01.01.2015
		do 31.12.2016	do 31.12.2015
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk przed opodatkowaniem		68 355	78 273
Korekty:		38 987	27 461
Amortyzacja wartości niematerialnych		8 906	6 800
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych		25 872	24 648
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		(957)	(620)
Strata na sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		-	(160)
Zyski z wyceny nieruchomości inwestycyjnych według wartości godziwej		158	20
Zyski z tytułu zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych		1 321	(823)
Koszty odsetek		5 154	5 003
Udziały w zyskach jednostek współkontrolowanych		(1 512)	(1 925)
Przychody z tytułu odsetek		(73)	(590)
Inne korekty	8.25	118	(4 892)
Środki pieniężne z działalności operacyjnej przed uwzględnieniem zmian w kapitale obrotowym		107 342	105 734
Zmiana stanu zapasów	8.25	(29 449)	(21 652)
Zmiana stanu należności	8.25	(20 776)	(13 217)
Zmiana stanu zobowiązań	8.25	20 095	16 147
Zmiana stanu rezerw	8.25	9 645	(4 283)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	8.25	(3 672)	(4 458)
Inne korekty	8.25	(431)	1 292
Środki pieniężne wygenerowane w toku działalności operacyjnej		82 754	79 563
Zapłacony podatek dochodowy		(20 463)	(22 441)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		62 291	57 122
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wydatki na nabycie wartości niematerialnych	8.25	(13 284)	(9 554)
Wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych	8.25	(26 590)	(27 746)
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	8.25	4 340	3 134
Wpływy ze sprzedaży aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		40	344
Inwestycje w jednostki zależne	8.25	(7 179)	(27 924)
Otrzymane spłaty pożyczek udzielonych		-	1 233
Otrzymane odsetki		271	336
Otrzymane dywidendy		1 785	269

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 18
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE	NOTA	za okres	
		od 01.01.2016	od 01.01.2015
		do 31.12.2016	do 31.12.2015
Inne wpływy (wydatki)		(423)	(16)
Środki pieniężne netto wykorzystane z działalności inwestycyjnej		(41 040)	(59 924)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek		62 146	76 617
Spląty kredytów i pożyczek		(61 163)	(60 586)
Odsetki zapłacone		(5 032)	(4 894)
Dywidendy wypłacone		(32 421)	(23 592)
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		(4 764)	(3 975)
Inne wpływy (wydatki)		(392)	(486)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(41 626)	(16 916)
Zwiększenie (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych		(20 375)	(19 718)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		42 384	62 102
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu		22 009	42 384

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 19
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

4. Stosowane zasady rachunkowości

4.1. Podstawa sporządzenia (zasady ogólne)

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, za wyjątkiem wyceny niektórych aktywów trwałych (nieruchomości inwestycyjne) i instrumentów finansowych (instrumenty pochodne), które wyceniane są według wartości godziwej.

Najistotniejsze ze stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości zostały zaprezentowane w punktach od 4.2.1 do 4.3.16.

Zasady i polityka rachunkowości przedstawione poniżej stosowane były w odniesieniu do wszystkich okresów zaprezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przez Grupę.

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa Kapitałowa Apator dokonała zmiany danych porównawczych. Szczegóły zamieszczono w notce 8.37.

4.2. Konsolidacja

4.2.1. Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe jednostki dominującej APATOR S.A. oraz spółek zależnych.

Na dzień nabycia jednostki zależnej (objęcia kontroli) aktywa i pasywa jednostki nabywanej są wyceniane według ich wartości godziwej. Nadwyżka ceny nabycia ponad wartość godziwą możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki jest ujmowana w aktywach sprawozdania z sytuacji finansowej jako wartość firmy. W przypadku, gdy cena nabycia jest niższa od wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki, różnica ujmowana jest w wyniku okresu, w którym nastąpiło nabycie. Udziały niesprawujące kontroli są wykazywane według przypadającej na nich wartości godziwej aktywów netto.

W przypadku nabywania udziałów niesprawujących kontroli tj. nabywania dodatkowych udziałów/akcji mając już wcześniej kontrolę nie ustala się nowej wartości godziwej nabywanych aktywów i pasywów. Operację tą ujmuje się jako przesunięcie w kapitałach pomiędzy udziałami niesprawującymi kontroli a udziałem spółki dominującej w wartości ustalonej w oparciu o wartość godziwą aktywów netto na dzień objęcia kontroli.

Spółki zależne, nad którymi jednostka dominująca utraciła kontrolę w ciągu roku podlegają konsolidacji od początku roku obrotowego do dnia utraty kontroli. Wyniki finansowe jednostek nabytych w ciągu roku są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym od momentu przejęcia kontroli.

W przypadkach, gdy jest to konieczne, w sprawozdaniach finansowych jednostek zależnych bądź współkontrolowanych dokonuje się korekt mających na celu ujednolicenie zasad rachunkowości stosowanych przez jednostkę z zasadami stosowanymi przez podmiot dominujący.

Ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyłączone zostały wszelkie transakcje, salda, przychody i koszty pomiędzy podmiotami powiązanymi objętymi konsolidacją.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 20
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

4.2.2. Inwestycje w podmioty współkontrolowane

Jednostką współkontrolowaną jest wspólne przedsięwzięcie będące wspólnym ustaleniem umownym, w którym strony sprawujące współkontrolę nad danym przedsięwzięciem (wspólnicy wspólnego przedsięwzięcia) mają prawa do aktywów netto wynikających z ustalenia umownego.

Ustalenia umowne ustanawiają współkontrolę nad wspólnym przedsięwzięciem. Wymóg ten uniemożliwia pojedynczemu wspólnikowi samodzielne sprawowanie kontroli nad działalnością przedsięwzięcia.

Przyjmuje się, że wspólnik sprawuje współkontrolę, gdy strategiczne decyzje finansowe i operacyjne wymagają jednomyślnej zgody stron współkontrolujących.

Grupa rozlicza się z udziałów we wspólnym przedsięwzięciu za pomocą metody praw własności, według której inwestycja jest początkowo ujmowana według ceny nabycia, a następnie po dniu nabycia jej wartość jest korygowana odpowiednio o zmianę udziału inwestora w aktywach netto jednostki, w której dokonano inwestycji. Zysk lub strata inwestora obejmuje jego udział w zysku lub stracie jednostki, w której dokonano inwestycji, a inne całkowite dochody inwestora obejmują jego udział w innych całkowitych dochodach jednostki, w której dokonano inwestycji.

4.2.3. Wartość firmy

Wartość firmy to składnik aktywów reprezentujący przyszłe korzyści ekonomiczne powstające z aktywów nabytych w ramach połączenia jednostek, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć.

Wartość firmy jest wykazywana jako składnik aktywów i przynajmniej raz w roku poddawana jest testowi na utratę wartości. Skutki utraty wartości odnoszone są w wynik i nie podlegają odwróceniu w kolejnych okresach.

4.3. Szczegółowe zasady wyceny aktywów i pasywów stosowane w grupie kapitałowej

4.3.1. Wartości niematerialne

Badania i rozwój

Wydatki poniesione na etapie prac badawczych z zamiarem pozyskania nowej wiedzy naukowej lub technicznej ujmowane są jako zysk lub strata bieżącego okresu w momencie ich poniesienia.

Nakłady poniesione na prace rozwojowe, których efekty działań znajdują zastosowanie w opracowaniu lub wytworzeniu nowego lub w znacznym stopniu ulepszanego produktu podlegają aktywowaniu w przypadku, gdy wytworzenie nowego produktu (lub procesu) jest technicznie możliwe i jest ekonomicznie uzasadnione oraz Grupa posiada techniczne, finansowe oraz inne niezbędne środki do ukończenia prac rozwojowych. Koszty podlegające aktywowaniu zawierają: koszty materiałów, wynagrodzenia pracowników bezpośrednio zaangażowanych w prace rozwojowe, uzasadnioną część kosztów pośrednio związanych z wytworzeniem składnika wartości niematerialnych oraz aktywowane koszty finansowania zewnętrznego. Pozostałe koszty prac rozwojowych ujmowane są jako zysk lub strata bieżącego okresu w momencie ich poniesienia.

Koszty prac rozwojowych ujmowane są jako wartości niematerialne w oparciu o ich cenę nabycia pomniejszoną o skumulowane odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 21
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabyte przez Grupę o określonym okresie użyteczności ekonomicznej wykazywane są w oparciu o ich cenę nabycia, pomniejszoną o odpisy amortyzacyjne oraz odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione w terminie późniejszym

Późniejsze wydatki na składniki istniejących wartości niematerialnych podlegają aktywowaniu tylko wtedy, gdy zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne związane z danym składnikiem. Pozostałe nakłady, w tym nakłady na wytworzone we własnym zakresie: znaki towarowe i markę, są ujmowane jako zysk lub strata bieżącego okresu w momencie poniesienia.

Amortyzacja

Odpisów amortyzacyjnych dokonuje się w odniesieniu do ceny nabycia składnika aktywów lub wartości jej równoważnej pomniejszonej o jego wartość rezydualną.

Koszt amortyzacji ujmuje się jako zysk lub strata bieżącego okresu z zastosowaniem metody liniowej w odniesieniu do oszacowanego przez Grupę okresu użytkowania danego składnika wartości niematerialnych, innego niż wartość firmy, od momentu stwierdzenia jego przydatności do użytkowania, co możliwie najlepiej odzwierciedla sposób realizacji przyszłych korzyści ekonomicznych związanych z użytkowaniem danego składnika aktywów.

Grupa zakłada poniższe okresy użytkowania dla poszczególnych kategorii wartości niematerialnych:

Patenty i licencje	od 2 do 5 lat
Prace rozwojowe	od 3 do 5 lat

4.3.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe to aktywa rzeczowe posiadane przez Grupę w celu wykorzystania do produkcji, dostarczania towarów lub świadczenia usług, oddania w odpłatne użytkowanie osobom trzecim lub w celach administracyjnych, co do których przewiduje się, że będą wykorzystywane przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Wycenia się je według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe oraz o odpisy z tytułu utraty wartości. Zgodnie z podejściem opartym na komponentach Grupa przyjmuje odmienne stawki amortyzacyjne dla znaczących elementów składowych rzeczowego aktywa trwałego. Rozpoczęcie amortyzacji następuje w momencie oddania do użytkowania. Przy ustalaniu rocznych stawek amortyzacji uwzględnia się okres ekonomicznego użytkowania rzeczowego aktywa trwałego. Poprawność stosowania okresów i stawek amortyzacyjnych przez Grupę jest okresowo weryfikowana przez kierowników działów produkcyjnych. Dla celów amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników aktywów są następujące:

Budynki i budowle	od 10 do 40 lat
Maszyny i urządzenia	od 2 do 25 lat
Środki transportu	od 4 do 10 lat
Pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	od 3 do 10 lat

Jeżeli zaistniały okoliczności, które wskazują na to, że wartość sprawozdawcza rzeczowych aktywów trwałych może nie być odzyskiwana, dokonywany jest przegląd tych aktywów pod kątem ewentualnej utraty wartości. Jeżeli istnieją

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 22
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

przesłanki wskazujące na to, iż mogła nastąpić utrata wartości, a wartość sprawozdawcza przekracza szacowaną wartość odzyskiwalną, wówczas wartość tych aktywów bądź ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których te aktywa należą jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna odpowiada wyższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej. Przy ustalaniu wartości użytkowej, szacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka związanego z danym składnikiem aktywów. W przypadku składnika aktywów, który nie generuje wpływów pieniężnych w sposób znacząco samodzielny, wartość odzyskiwalna jest ustalana dla ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego ten składnik należy.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży/likwidacji lub zaprzestania użytkowania rzeczowych aktywów trwałych są określane jako różnica pomiędzy przychodami ze sprzedaży a wartością netto tych aktywów i są ujmowane w wyniku okresu, w którym nastąpiła sprzedaż.

Rzeczowe aktywa trwałe w budowie dotyczą aktywów będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia. Rzeczowe aktywa trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania do używania.

Grupa posiada rzeczowe aktywa trwałe wykorzystywane w działalności socjalnej, którymi administruje. Aktywa te łącznie z prawem wieczystego użytkowania gruntu na dzień przejścia na MSSF zostały wycenione w wartości godziwej przez rzeczoznawcę majątkowego. Z uwagi na brak planów sprzedaży tego majątku oraz fakt refundowania kosztów utrzymania tego majątku z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych zgodnie z ustaleniami ze Związkami Zawodowymi, Grupa prezentuje aktywa te wraz z prawem wieczystego użytkowania ujmowanym pozabilansowo w sprawozdaniu finansowym.

4.3.3. Leasing

Umowy leasingu finansowego, to umowy, na mocy których przenoszone jest na Grupę zasadniczo całe ryzyko oraz całe potencjalne korzyści wynikające z tytułu posiadania składnika aktywów.

Wszystkie pozostałe rodzaje leasingu są traktowane jak leasing operacyjny.

Użytkowane na podstawie umów leasingu finansowego aktywa są traktowane na równi z aktywami Grupy i są wyceniane w momencie rozpoczęcia umowy leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej składnika majątku stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Płatności leasingowe dzielone są na część odsetkową oraz część kapitałową, tak, aby stopa odsetek od pozostającego zobowiązania była wielkością stałą.

Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego są odnoszone w wynik okresu metodą liniową przez okres trwania leasingu.

4.3.4. Nieruchomości inwestycyjne

Za nieruchomości inwestycyjne uznaje się nieruchomości, które traktowane są jako źródło przychodów z czynszów i/lub utrzymywane są w posiadaniu ze względu na spodziewany przyrost ich wartości. Nieruchomości inwestycyjne wyceniane są na dzień sprawozdawczy w wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są w wyniku finansowym w okresie, w którym powstały.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 23
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

4.3.5. Aktywa trwałe i grupy aktywów netto przeznaczone do zbycia

Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do zbycia a także grupy aktywów netto przeznaczonych do zbycia wyceniane są po niższej z dwóch wartości: wartości sprawozdawczej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

Aktywa trwałe i grupy aktywów netto są klasyfikowane jako przeznaczone do zbycia, jeżeli ich wartość sprawozdawcza będzie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy składnik aktywów (lub grupa aktywów netto przeznaczonych do zbycia) jest dostępny w swoim obecnym stanie do natychmiastowej sprzedaży, a wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

4.3.6. Zapasy

Materiały i towary wycenia się według ceny nabycia (ceny zakupu powiększonej o koszty transportu, opłaty graniczne, cło, koszty rozładunku i załadunku). Rozchód materiałów i towarów wyceniany jest według średniej ważonej.

Produkty wycenia się na bieżąco po koszcie wytworzenia, a zapas produktów i towarów wyceniany jest według kosztów wytworzenia nie wyższych od ich cen sprzedaży netto, możliwych do uzyskania, gdyby sprzedaż miała miejsce na dzień sprawozdawczy. Na koszt wytworzenia składa się suma kosztów bezpośrednich (materiały, płace) i uzasadniona część kosztów pośrednich związanych z wytworzeniem produktu obejmująca koszty pośrednie produkcji i część stałych kosztów pośrednich odpowiadającą poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Zapasy są weryfikowane na koniec każdego okresu sprawozdawczego. Na zapasy nieprzydatne ekonomicznie dokonuje się 100% odpisu aktualizującego. Ponadto dla celów urealnienia wartości zapasów przeprowadza się analizę struktury wiekowej zapasów, której decydującym czynnikiem jest data przychodu i rozchodu z magazynu.

4.3.7. Koszty finansowania zewnętrznego

Grupa aktywuje koszty finansowania zewnętrznego (odsetki i inne koszty ponoszone przez Grupę w związku z uruchomieniem finansowania), które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu lub budowie rzeczowych składników majątku. Zasady aktywowania nie są stosowane do nieruchomości inwestycyjnych i zapasów produkowanych w sposób powtarzalny, o krótkim cyklu produkcyjnym.

W zakresie, w jakim Grupa pożycza środki specjalnie w celu sfinansowania pozyskania składnika aktywów, kwota kosztów finansowania zewnętrznego, którą można aktywować, stanowi różnicę między rzeczywistymi kosztami finansowania zewnętrznego w danym okresie, a przychodami jednostek z tytułu tymczasowego zainwestowania tych pożyczonych środków.

Jeżeli Grupa pożycza środki finansowe z ogólnym przeznaczeniem, a następnie wykorzystuje je w celu pozyskania składnika aktywów, wówczas do wydatków poniesionych w danym okresie stosuje się stopę kapitalizacji (średnia ważona kosztów finansowania zewnętrznego, obejmująca ogół kredytów i pożyczek pozostających do uregulowania w tym okresie).

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 24
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

4.3.8. Dotacje rządowe

Dotacje rządowe, łącznie z niepieniężnymi dotacjami wykazywanymi w wartości godziwej ujmowane są wyłącznie wówczas, gdy istnieje wystarczająca pewność, że Grupa spełni warunki związane z daną dotacją oraz, że dana dotacja zostanie faktycznie otrzymana.

W przypadku, gdy dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako pomniejszenie kosztów, które ta dotacja ma w zamierzeniu kompensować. Natomiast w przypadku, gdy dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa pomniejsza wartość tego składnika.

4.3.9. Instrumenty finansowe

Jako instrument finansowy Grupa kwalifikuje każdą umowę, która skutkuje jednocześnie powstaniem składnika aktywów finansowych u jednej ze stron i zobowiązania finansowego lub instrumentu kapitałowego u drugiej ze stron, pod warunkiem, że z kontraktu zawartego między dwiema lub więcej stronami jednoznacznie wynikają skutki gospodarcze.

Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe z podziałem na:

- Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane według wartości godziwej poprzez wynik finansowy – aktywa i zobowiązania nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie lub są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie, i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków; do tej kategorii Grupa zalicza instrumenty pochodne, które służą zabezpieczeniu ryzyka kursowego;
- Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności - aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których Grupa ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności;
- Pożyczki i należności - aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku;
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące pożyczkami i należnościami, inwestycjami utrzymywanymi do upływu terminu wymagalności, ani aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy;
- Pozostałe zobowiązania finansowe.

Ujęcie i wyłączenie składnika aktywów finansowych oraz zobowiązania finansowego

Składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe jest wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy Grupa staje się stroną umowy tego instrumentu.

Składnik aktywów finansowych wyłącza się ze sprawozdania z sytuacji finansowej w przypadku, gdy wynikające z zawartej umowy prawa do korzyści ekonomicznych i ryzyka z niej wynikające zostały zrealizowane, wygasły lub Grupa się ich zrzekła.

Grupa wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 25
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Wycena instrumentów finansowych na dzień powstania

Na dzień nabycia aktywa i zobowiązania finansowe Grupa wycenia w wartości godziwej, czyli najczęściej według wartości godziwej uiszczonej zapłaty w przypadku składnika aktywów lub otrzymanej kwoty w przypadku zobowiązania. Koszty transakcji Grupa włącza do wartości początkowej wyceny wszystkich aktywów i zobowiązań finansowych, poza kategorią aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej poprzez wynik finansowy.

Wycena instrumentów finansowych na dzień sprawozdawczy

Grupa wycenia:

- według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej: inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, pożyczki i należności oraz pozostałe zobowiązania finansowe;
- według wartości godziwej: aktywa i zobowiązania finansowe z kategorii wycenianych w wartości godziwej poprzez wynik finansowy oraz kategorii aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Jeżeli nie jest możliwe ustalenie wartości godziwej (sytuacja taka może nastąpić w przypadku nienotowanych instrumentów kapitałowych), takie składniki są wyceniane w wysokości kosztu (ceny nabycia).

Skutki wyceny według wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w kapitale własnym. Skutki wyceny aktywów i zobowiązań finansowych zakwalifikowanych do pozostałych kategorii ujmuje się w wyniku finansowym.

Należności handlowe

Należności handlowe wyceniane są w księgach według zamortyzowanego kosztu uwzględniającego odpowiednie odpisy aktualizujące wartość należności wątpliwych.

Wartość należności podlega aktualizacji z uwzględnieniem prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpowiedniego odpisu aktualizującego w ciężar kosztów operacyjnych. Należności i roszczenia nieściągalne, czyli wierzytelności udokumentowane postanowieniem wydanym przez organ postępowania egzekucyjnego, nie są zaliczane do aktywów. Odpisów aktualizujących dokonuje się na należności, które są obciążone ryzykiem nieściągalności. Są to należności przeterminowane powyżej 180 dni, co do których nie ustalono nowych terminów spłat. Należności wymagalne powyżej 180 dni są korygowane o skumulowaną kwotę zdyskontowanej różnicy między wartością początkową a ich wartością w terminie wymagalności, wyliczoną za pomocą efektywnej stopy procentowej.

Należności związane z umową wdrożeniową

Niezakończone umowy o usługę wdrożeniową są ujęte w kwocie należności brutto od zamawiającego za prace wykonane do dnia kończącego okres sprawozdawczy. Wielkość ta jest ustalona jako poniesione do dnia kończącego okres sprawozdawczy koszty wraz z ujętym zyskiem pomniejszone o sumę wystawionych faktur i ujętych strat. Koszty zawierają wszystkie koszty odnoszące się bezpośrednio do konkretnych umów oraz odpowiednią część stałych i zmiennych kosztów ogólnych Grupy skalkulowanych przy założeniu normalnego wykorzystania zdolności produkcyjnych.

Niezakończone umowy o usługę wdrożeniową są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności handlowych i pozostałych należności. Jeżeli płatności otrzymane od kontrahentów przekroczą rozpoznane przychody, nadwyżka jest ujmowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako przychody przyszłych okresów (jako część zobowiązań).

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 26
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Kredyty bankowe

Kredyty bankowe początkowo ujmowane są według wartości godziwej powiększonej o dające się bezpośrednio przyporządkować koszty transakcyjne. Po początkowym ujęciu zobowiązania te wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Zobowiązania handlowe i pozostałe

Po początkowym ujęciu wszystkie zobowiązania, z wyjątkiem zobowiązań wycenianych wg wartości godziwej, wycenia się w skorygowanej cenie nabycia, stosując metodę efektywnej stopy procentowej.

Rachunkowość zabezpieczeń**Zabezpieczenia przepływów pieniężnych**

Grupa wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe, takie jak kontrakty walutowe typu fx forward w celu zabezpieczenia ryzyka zmiany kursu walut.

W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem wzrostu stóp procentowych (WIBOR 6M, o który oparte są płatności odsetkowe w związku z zaciągniętym kredytem inwestycyjnym), Grupa wykorzystuje transakcję zabezpieczającą IRS (Interest Rate Swap). Transakcja IRS umożliwia zarządzanie ryzykiem stóp procentowych, pozwalając m. in. na zamianę stopy procentowej kredytu ze stopy zmiennej na stałą, dając możliwość zabezpieczenia przed wzrostem kosztu kredytu. Szczegóły odnośnie zawartej transakcji IRS przedstawiono w nocie 8.30.

Jeśli pochodny instrument finansowy jest wyznaczony jako zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych dotyczących określonego ryzyka związanego z rozpoznanym składnikiem aktywów, z rozpoznanym zobowiązaniem lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, która mogłaby wpłynąć na zysk lub stratę bieżącego okresu, część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, która stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się w innych całkowitych dochodach i prezentuje, jako osobną pozycję z tytułu zabezpieczenia, w kapitale własnym. Zyski lub straty rozpoznane uprzednio w kapitale własnym są przenoszone do zysku lub straty bieżącego okresu w tym samym okresie i w tej samej pozycji, w których zabezpieczane przepływy pieniężne są ujmowane w wyniku finansowym. Nieefektywną część zmian wartości godziwej instrumentu pochodnego ujmuje się natychmiast jako zysk lub stratę bieżącego okresu.

Jeśli instrument zabezpieczający przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń, wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany, wykonany, lub zmianie ulega jego przeznaczenie, Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń. W przypadku, gdy pozycja zabezpieczana jest aktywem niefinansowym, zyski lub straty uprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach korygują wartość sprawozdawczą tego aktywa w momencie jego rozpoznania. Jeśli nie przewiduje się wystąpienia planowanej transakcji, zyski lub straty ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej ujmowane są natychmiast jako zysk lub strata bieżącego okresu. W pozostałych przypadkach kwoty uprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach ujmuje się w się jako zysk lub strata bieżącego okresu w tym samym okresie lub okresach, w których zabezpieczana planowana transakcja wywiera wpływ na zysk lub stratę bieżącego okresu.

W momencie ustanowienia zabezpieczenia, Grupa formalnie wyznacza i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób oceny efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem. Oczekuje się, że zabezpieczanie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka. Efektywność zabezpieczenia jest oceniana na bieżąco w celu sprawdzenia, czy jest ono wysoce efektywne we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 27
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

4.3.10. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży obowiązek (prawny lub zwyczajowy) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego zobowiązania. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w wyniku finansowym w wartości netto (pomniejszonej o spodziewane przychody).

Rezerwa na umowy rodzące obciążenia tworzona jest w przypadku, gdy spodziewane przez Grupę korzyści ekonomiczne z umowy są niższe niż nieuniknione koszty wypełnienia obowiązków umownych. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe. Rezerwy tworzy się również na przyszłe zobowiązania spowodowane restrukturyzacją, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów Grupa jest zobowiązana do jej przeprowadzenia lub zawarto w tej sprawie wiążące umowy a plany restrukturyzacji pozwalają w sposób wiarygodny oszacować wartość tych przyszłych zobowiązań.

Grupa tworzy również rezerwę na naprawy gwarancyjne. Do obliczenia rezerwy wykorzystywany jest wskaźnik stosunku kosztu napraw gwarancyjnych do ogółu sprzedaży w okresie. Rezerwa na naprawy gwarancyjne jest tworzona w ciężar pozostałej działalności operacyjnej.

4.3.11. Świadczenia pracownicze

Zgodnie z systemami wynagradzania pracownicy mają prawo do odpraw emerytalnych oraz w niektórych spółkach Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych zależy od stażu pracy oraz stałej podstawy określonej w zakładowych układach zbiorowych pracy. Spółki tworzą rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia.

Tworzone rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne ustalane są w oparciu o metodę prognozowanych uprawnień jednostkowych technikami aktuarialnymi. Podstawą do wiarygodnego oszacowania wielkości rezerw są:

- kryteria nabywania praw do wymienionych świadczeń;
- założenia aktuarialne.

Zgodnie z MSR 19 koszt programu określonych świadczeń (rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe) obejmuje następujące składniki:

- koszty świadczeń pracowniczych – ujmowane w wyniku (pozostałe koszty operacyjne);
- odsetki netto od zobowiązań z tytułu określonych świadczeń netto – ujmowane w wyniku (pozostałe koszty operacyjne);
- przeszacowania zobowiązań z tytułu określonych świadczeń netto (zyski / straty aktuarialne) – ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach (kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń).

Koszty innych długoterminowych świadczeń pracowniczych (nagrody jubileuszowe) – ujmowane są w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 28
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenie:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Grupa tworzy rezerwę na koszty kumulowanych płatnych nieobecności, które będzie musiała ponieść w wyniku niewykorzystanego przez pracowników uprawnienia, a które to uprawnienie przysługuje na dzień sprawozdawczy. Rezerwę na koszty kumulowanych płatnych nieobecności ujmuje się jako zobowiązanie po potrąceniu wszelkich kwot już zapłaconych. Rezerwa na koszty kumulowanych płatnych nieobecności stanowi rezerwę krótkoterminową, nie podlega dyskontowaniu i tworzona jest w ciężar działalności podstawowej.

4.3.12. Przychody

Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłat otrzymanych lub należnych i reprezentują one należności za produkty, towary i usługi dostarczone w ramach normalnej działalności gospodarczej, po pomniejszeniu o rabaty, podatek od towarów i usług oraz inne podatki związane ze sprzedażą. Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

Sprzedaż towarów i produktów

Sprzedaż towarów i produktów ujmowana jest w momencie dostarczenia towarów i produktów i przekazania nabywcy znaczących ryzyk i korzyści wynikających z prawa własności oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

Świadczenie usług długoterminowych

Przychody z tytułu świadczenia usług są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji, jeżeli wynik transakcji dotyczącej świadczenia usługi można oszacować w wiarygodny sposób. Procentowy stan zaawansowania realizacji usługi ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych na dany dzień do ogółu szacowanych kosztów transakcji. Jeżeli wyniku transakcji dotyczącej świadczenia usługi nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

Inne przychody

Odsetki

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są sukcesywnie w miarę ich narastania, w odniesieniu do wartości sprawozdawczej netto danego składnika aktywów finansowych, zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej.

Dywidendy

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy do ich otrzymania.

Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do zawartych umów.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 29
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

4.3.13. Transakcje w walutach obcych

W sprawozdaniach finansowych jednostek wchodzących w skład grupy kapitałowej Apator transakcje w walucie obcej przelicza się według kursu obowiązującego na dzień dokonania transakcji. Na dzień sprawozdawczy aktywa i pasywa pieniężne wykazuje się według kursu banku wiodącego obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego. Zyski i straty wynikłe z przeliczenia walut są odnoszone bezpośrednio w wynik finansowy.

Walutą funkcjonalną zagranicznej jednostki zależnej Apator GmbH jest EUR, jednostki zależnej Apator Metra – CZK, natomiast walutą funkcjonalną zagranicznej jednostki zależnej Apator Metroteks jest UAH, jednostki zależnej Miitors ApS. – DKK, a jednostki zależnej GEORGE WILSON INDUSTRIES Ltd. – GBP. Na dzień sprawozdawczy aktywa i zobowiązania tych zagranicznych jednostek zależnych są przeliczane na walutę prezentacji Grupy po kursie obowiązującym na dzień sprawozdawczy, a ich sprawozdania z całkowitych dochodów są przeliczane po średnim ważonym kursie wymiany za dany rok obrotowy. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane bezpośrednio w kapitale własnym jako jego odrębny składnik.

W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, zakumulowane odroczone różnice kursowe ujęte w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w wyniku finansowym.

4.3.14. Podatki

Podatek dochodowy obejmuje część bieżącą i część odroczoną. Bieżący i odroczony podatek dochodowy ujmowany jest w zysku lub stracie bieżącego okresu, z wyjątkiem sytuacji, kiedy dotyczy połączenia jednostek oraz pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym lub jako inne całkowite dochody.

Podatek bieżący jest to oczekiwana kwota zobowiązań lub należności z tytułu podatku od dochodu do opodatkowania za dany rok, ustalona z zastosowaniem stawek podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na dzień sprawozdawczy oraz korekty zobowiązania podatkowego dotyczącego lat ubiegłych.

Podatek odroczony ujmuje się w związku z różnicami przejściowymi pomiędzy wartością sprawozdawczą aktywów i zobowiązań i ich wartością ustalaną dla celów podatkowych. Odroczony podatek dochodowy nie jest ujmowany w przypadku następujących różnic przejściowych: początkowe ujęcie aktywów lub zobowiązań pochodzących z transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych i nie wpływa ani na zysk lub stratę bieżącego okresu ani na dochód do opodatkowania, różnice związane z inwestycjami w jednostkach zależnych i współkontrolowanych w zakresie, w którym nie jest prawdopodobne, że zostaną one zbyte w dającej się przewidzieć przyszłości. Ponadto, nie ujmuje się podatku odroczonego od różnic przejściowych powstałych w związku z początkowym ujęciem wartości firmy. Podatek odroczony jest wyceniany z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą stosowane wtedy, gdy przejściowe różnice odwrócą się, przy tym za podstawę przyjmowane są przepisy podatkowe obowiązujące prawnie lub faktycznie do dnia sprawozdawczego. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego są kompensowane, jeżeli Grupa posiada możliwości do wyegzekwowania tytułu prawnego do przeprowadzania kompensaty bieżących zobowiązań i aktywów podatkowych i pod warunkiem, że aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczą podatku dochodowego nałożonego przez tą samą władzę podatkową na tego samego podatnika lub na różnych podatników, którzy zamierzają rozliczyć zobowiązania i należności z tytułu podatku dochodowego w kwocie netto lub jednocześnie zrealizować należności i rozliczyć zobowiązanie.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego związane z nierozliczoną stratą podatkową, niewykorzystaną ulgą podatkową i ujemnymi różnicami przejściowymi, są ujmowane do wysokości, do której jest prawdopodobne, iż osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na ich wykorzystanie. Aktywa z tytułu podatku odroczonego podlegają

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 30
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

ponownej ocenie na każdy dzień sprawozdawczy i obniża się je w zakresie, w jakim nie jest prawdopodobne zrealizowanie związanych z nimi korzyści w podatku dochodowym.

Spółki wchodzące w skład Grupy Apator stosują stawki podatkowe zgodnie z obowiązującymi przepisami kraju, w którym prowadzą działalność gospodarczą (Czechy 19%, Ukraina 21%, Niemcy 15%, Wielka Brytania 20%, Dania 22%).

4.3.15. Ulga strefowa wynikająca z prowadzenia działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej

Jednostka dominująca Apator SA korzysta ze zwolnienia w podatku dochodowym z tytułu kosztów nowej inwestycji na mocy uzyskanego w dniu 28 grudnia 2010 roku zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na obszarze Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Zwolnieniu podlega dochód strefowy, czyli dochód uzyskany z działalności gospodarczej prowadzonej na terenie PSSE, w ramach uzyskanego zezwolenia.

Apator S.A. ujmuje ulgę podatkową wynikającą z prowadzenia działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej (zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych) zgodnie z MSR 12 tj. rozpoznaje ją jako aktywa z tytułu odroczonego podatku do wysokości możliwej do uzyskania pomocy publicznej. Maksymalna wysokość możliwej do uzyskania pomocy kalkulowana jest jako iloczyn intensywności pomocy obowiązującej dla województwa oraz wartości nakładów poniesionych w ramach inwestycji uznanych za wydatki kwalifikowane. Aktywa z tytułu podatku odroczonego związane z niewykorzystaną ulgą podatkową są ujmowane do wysokości, do której jest prawdopodobne, iż osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na ich wykorzystanie. Aktywa te podlegają ponownej ocenie na każdy dzień sprawozdawczy i obniża się je w zakresie, w jakim nie jest prawdopodobne zrealizowanie związanych z nimi korzyści w podatku dochodowym.

W dniu 23 czerwca 2014 roku, Spółka uzyskała kolejne zezwolenie na prowadzenie działalności na obszarze Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej („PSSE”). Zgodnie z tym zezwoleniem Spółka jest zobowiązana do poniesienia w terminie do 31 grudnia 2018 roku wydatków inwestycyjnych w wysokości przewyższającej 20.000 tys. zł i zatrudnienia co najmniej 15 nowych pracowników. Inwestycja związana z tym zezwoleniem nie została jeszcze rozpoczęta.

4.3.16. Kapitały własne

Do kapitałów własnych Grupa zalicza: kapitał podstawowy, pozostałe kapitały, kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń, kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji, niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik bieżącego roku. Pozycje obniżające wielkość kapitałów własnych stanowią odpisy z wyniku finansowego z bieżącego roku, stanowiące wypłaty zaliczek na poczet dywidendy.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 31
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

5. Raportowanie segmentów działalności

Segment operacyjny jest częścią Grupy zaangażowaną w działalność gospodarczą, w związku z którą może uzyskiwać przychody oraz ponosić koszty, w tym przychody i koszty związane z transakcjami z innymi częściami Grupy. Wyniki operacyjne każdego segmentu operacyjnego są regularnie przeglądane przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w Grupie, który decyduje o alokacji zasobów do segmentu i ocenia jego wyniki działalności, przy czym dostępne są oddzielne informacje finansowe o każdym segmencie (patrz nota 8.1). Dane dotyczące przychodów i kosztów w poszczególnych segmentach przekazywane są zarządowi do analizy po eliminacji przychodów pomiędzy segmentami. Zarząd analizuje rezultaty każdego z segmentów na poziomie poszczególnych wyników, tj. wyniku brutto ze sprzedaży, wyniku ze sprzedaży, wyniku z działalności operacyjnej oraz EBITDA. Czynnikiem wpływającym na decyzje strategiczne i operacyjne jest również udział poszczególnych segmentów w generowaniu marży operacyjnej Grupy (na poziomie EBITDA). Przychody i koszty segmentów analizowane są po wyeliminowaniu wzajemnych transakcji pomiędzy segmentami. Przy podejmowaniu decyzji operacyjnych nie podlegają natomiast analizie pozycje bilansowe dotyczące poszczególnych segmentów. Dane bilansowe analizowane są na poziomie poszczególnych spółek Grupy.

Na wyniki segmentów składają się wyniki następujących spółek:

- Segment Pomiarowy – wyniki Apator Metrix wraz z jednostkami kontrolowanymi, wyniki Apator S.A. w części dotyczącej opomiarowania energii elektrycznej z wyłączeniem kosztów zarządzania, wyniki grupy kapitałowej Pafal, wyniki Apator Powogaz wraz z jednostkami kontrolowanymi i współkontrolowanymi, część wyników Apator GmbH;
- Segment Automatyzacji Pracy Sieci – wyniki Apator Elkomtech, wyniki Apator Rector, wyniki Apator S.A. w części dotyczącej linii łączeniowej z wyłączeniem kosztów zarządzania Grupy Kapitałowej Apator, część wyników Apator GmbH;
- Segment Pozostałe ("non-core") - wyniki Apator Mining oraz Apator Control.

Obroty wewnętrzne między spółkami Grupy Kapitałowej są eliminowane dla celów raportowania segmentów działalności.

6. Podstawowe osądy i podstawy szacowania niepewności

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządu Jednostki Dominującej dokonania szacunków, osądów i założeń, które mają wpływ na przyjęte zasady oraz prezentowane wartości aktywów, pasywów, przychodów i kosztów. Szacunki oraz związane z nimi założenia opierają się na doświadczeniu historycznym oraz różnych czynnikach, które są uznawane za racjonalne w danych okolicznościach. Wyniki tych szacunków dają podstawę do profesjonalnego osądu, co do wartości księgowej aktywów i pasywów. W istotnych kwestiach Zarząd Spółki dokonując szacunków opiera się na opiniach niezależnych ekspertów. Faktyczna wartość może różnić się od wartości szacowanej.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmiana szacunków księgowych jest ujmowana w okresie, w którym zmiana została dokonana.

Szacunki i założenia, które mają istotny wpływ na wartości ujawnione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy kapitałowej Apator zostały ujęte w następujących notach:

- Utrata wartości: wartości niematerialnych (nota 8.3), wartości firmy (nota 8.4), rzeczowych aktywów trwałych (nota 8.5), pozostałych aktywów finansowych (nota 8.8), zapasów (nota 8.9), należności handlowe oraz pozostałe należności (nota 8.10)
- Rezerwy na zobowiązania oraz zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych (nota 8.19)

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 32
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

- Podatek dochodowy (nota 8.21)

7. Informacja dotycząca sezonowości działalności

W związku z wytwarzaniem przez Grupę Kapitałową Apator dóbr inwestycyjnych, przy analizie przychodów zaznacza się sezonowość sprzedaży. W minionych latach Grupa uzyskiwała wyższe przychody w III i IV kwartale. Począwszy od 2012 roku zauważalny był powolny zanik sezonowości. Jednak z uwagi na wejście w 2014 roku w skład Grupy spółki Apator Elkomtech S.A. (wysoka sezonowość – istotny IV kwartał), sezonowość stała się ponownie zauważalna.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 33
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

8. Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

8.1. Segmenty operacyjne

Przy podejmowaniu decyzji strategicznych i operacyjnych zarząd kieruje się podziałem na tzw. segmenty biznesowe. Segmenty te to: Automatyzacja Pracy Sieci (urządzenia sterujące i łączeniowe oraz inna infrastruktura i oprogramowanie dla sieci energetycznych), segment Pomiarowy (liczniki energii elektrycznej, gazu, wody i ciepła wraz z towarzyszącymi usługami) oraz segment Pozostałe („non-core” - inna aparatura sterująca i aparatura dla górnictwa), który jest poza strategicznymi kierunkami rozwoju i w którym Grupa nie jest liderem.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Segment Pomiarowy	Automatyzacja Pracy Sieci	Pozostałe ("non-core")	Pozycje nieprzypisane	Razem
Wyniki finansowe segmentów operacyjnych za okres od 01.01.2016 do 31.12.2016					
Przychody ze sprzedaży do klientów zewnętrznych	678 580	138 622	51 619	-	868 821
Koszt własny sprzedaży	502 045	104 642	42 035	-	648 722
Zysk brutto ze sprzedaży	176 535	33 980	9 584	-	220 099
Koszty sprzedaży	27 195	8 903	2 518	240	38 856
Koszty ogólnego zarządu	68 065	26 666	6 027	4 195	104 953
Zysk ze sprzedaży	81 275	(1 589)	1 039	(4 435)	76 290
Pozostałe przychody (koszty) operacyjne	(1 429)	(1 141)	(1 389)	-	(3 959)
Udział w zyskach spółek stowarzyszonych	1 542	(31)	-	-	1 512
Zysk z działalności operacyjnej	81 388	(2 761)	(350)	(4 435)	73 843
Amortyzacja	23 176	10 288	1 314	-	34 778
EBITDA	104 565	7 527	964	(4 435)	108 621
Wyniki finansowe segmentów operacyjnych za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015					
Przychody ze sprzedaży do klientów zewnętrznych	554 074	151 746	62 690	-	768 510
Koszt własny sprzedaży	410 413	99 247	50 798	-	560 458
Zysk brutto ze sprzedaży	143 661	52 499	11 892	-	208 052
Koszty sprzedaży	25 235	8 106	2 815	240	36 396
Koszty ogólnego zarządu	61 435	24 953	5 870	3 745	96 003
Zysk ze sprzedaży	56 991	19 440	3 207	(3 985)	75 653
Pozostałe przychody (koszty) operacyjne	1 004	(458)	(117)	-	429
Przychody restrukturyzacji	1 460	-	-	-	1 460
Udział w zyskach spółek stowarzyszonych	1 920	5	-	-	1 925
Zysk z działalności operacyjnej	61 375	18 987	3 090	(3 985)	79 467
Amortyzacja	19 034	11 025	1 389	-	31 448
EBITDA	80 409	30 012	4 479	(3 985)	110 915

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 34
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

8.2. Informacje geograficzne

Grupa Kapitałowa Apator wyodrębniła trzy następujące obszary działalności:

- Kraj – obejmujący sprzedaż na terenie kraju
- Unia – sprzedaż zrealizowana w krajach Unii Europejskiej
- Eksport – sprzedaż zrealizowana w pozostałych krajach

WYSZCZEGÓLNIENIE	Kraj	Eksport	Unia	Razem
Przychody ze sprzedaży segmentów geograficznych za okres od 01.01.2016 do 31.12.2016				
Przychody ogółem	431 486	119 982	317 353	868 821
Sprzedaż do jednostek niepowiązanych	431 486	98 771	317 353	847 610
Sprzedaż do jednostek powiązanych	-	21 211	-	21 211
Przychody ze sprzedaży segmentów geograficznych za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015				
Przychody ogółem	427 660	158 050	182 800	768 510
Sprzedaż do jednostek niepowiązanych	427 660	126 533	182 729	736 922
Sprzedaż do jednostek powiązanych	-	31 517	71	31 588

8.3. Wartości niematerialne

Dane dotyczące wartości niematerialnych zaprezentowano w poniższej tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	RELACJE Z KLIENTAMI	PATENTY I LICENCJE, OPROGRAMOWANIE KOMPUTEROWE	KOSZTY PRAC ROZWOJOWYCH	POZOSTAŁE WARTOŚCI NIEMATERIALNE	ZALICZKI NA WARTOŚCI NIEMATERIALNE	RAZEM
Wartość netto na dzień 01.01.2015	24 851	3 752	7 801	59	147	36 610
Zmiana z tytułu przejścia jednostki	1 892	2 698	15 200	11 153	867	31 810
Zwiększenie z tytułu nabycia	-	3 053	3 965	28	-	7 046
Zwiększenie z tytułu własnej produkcji	-	-	6 221	-	-	6 221
Zwiększenie wynikające z przekwalifikowania- pozostałe	-	238	1 521	-	-	1 759
Zwiększenie z tytułu zaliczki na wartości niematerialne	-	-	-	-	682	682
Zmniejszenie z tytułu likwidacji	-	(71)	-	(9)		(80)
Rozliczenie zaliczki na wartości niematerialne	-	-	-	-	(1 682)	(1 682)
Amortyzacja	(2 680)	(1 417)	(2 448)	(255)	-	(6 800)
Umorzenie na dzień wyłączenia jednostki	-	-	-	(135)	-	(135)
Zmniejszenie dotychczasowego umorzenia z tytułu likwidacji	-	71	-	9	-	80

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 35	
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016		Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglení:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)				

WYSZCZEGÓLNIENIE	RELACJE Z KLIENTAMI	PATENTY I LICENCJE, OPROGRAMOWANIE KOMPUTEROWE	KOSZTY PRAC ROZWOJOWYCH	POZOSTAŁE WARTOŚCI NIEMATERIALNE	ZALICZKI NA WARTOŚCI NIEMATERIALNE	RAZEM
Pozostałe zmiany- brutto	-	138	442	-	(1)	579
Pozostałe zmiany- umorzenie	-	(5)	-	-	-	(5)
Wartość netto na dzień 31.12.2015	24 063	8 457	32 702	10 850	13	76 085
Wartość netto na dzień 01.01.2016	24 063	8 457	32 702	10 850	13	76 085
Zwiększenie z tytułu nabycia	-	3 475	4 826	37	-	8 338
Zwiększenie z tytułu własnej produkcji	-	-	9 170	-	-	9 170
Zmniejszenie z tytułu likwidacji	-	(131)	(16)	-	-	(147)
Zmniejszenie wynikające z przekwalifikowania- pozostałe	-	-	(1)	-	-	(1)
Rozliczenie zaliczki na wartości niematerialne	-	-	-	-	(13)	(13)
Amortyzacja	(2 680)	(1 903)	(4 001)	(322)	-	(8 906)
Zmniejszenie dotychczasowego umorzenia z tytułu likwidacji	-	129	16	-	-	145
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	-	-	(505)	(1 637)	-	(2 142)
Pozostałe zmiany- brutto	-	166	537	-	-	703
Pozostałe zmiany- umorzenie	-	(16)	(28)	-	-	(44)
Wartość netto na dzień 31.12.2016	21 383	10 177	42 700	8 928	-	83 188
Stan na dzień 31.12.2015						
Wartość brutto	28 753	17 204	46 086	16 890	13	108 946
Suma dotychczasowego umorzenia i odpisów aktualizujących	(4 690)	(8 747)	(13 384)	(6 040)	-	(32 861)
Wartość netto	24 063	8 457	32 702	10 850	13	76 085
Stan na dzień 31.12.2016						
Wartość brutto	28 753	20 714	60 097	15 290	-	124 854
Suma dotychczasowego umorzenia i odpisów aktualizujących	(7 370)	(10 537)	(17 397)	(6 362)	-	(41 666)
Wartość netto	21 383	10 177	42 700	8 928	-	83 188

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Wartość brutto wszystkich w pełni zamortyzowanych wartości niematerialnych będących nadal w używaniu	13 885	11 883
Wartość nakładów na prace badawcze i rozwojowe ujętych jako koszt w okresie	6 643	6 398
Kwota kosztów finansowania zewnętrznego aktywowana w danym okresie	51	67

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 36
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

8.4. Wartość firmy

Dane dotyczące wartości firmy prezentują poniższe tabele.

NAZWA JEDNOSTKI ZALEŻNEJ	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Apator Control Sp.z o.o.	75	75
Apator Rector Sp.z o.o.	43 106	43 106
Apator Elkomtech S.A.	34 431	34 431
Apator Powogaz S.A.	17 855	17 855
Apator Telemetry Sp.z o.o.	1 832	1 832
Apator Metra s.r.o.	668	644
Apator Metroteks	149	156
George Wilson Industries Ltd.	3 661	4 196
Miitors ApS.	19 348	18 568
iMeters Sp. z o.o.	1 822	1 822
Wartość firmy netto	122 947	122 685

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Wartość firmy brutto na początek okresu	123 020	98 477
Zmiana z tytułu przejęcia / wyłączenia jednostki	-	23 816
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	262	727
Wartość firmy brutto na koniec okresu	123 282	123 020
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości na początek okresu	(335)	(335)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(335)	(335)
Wartość firmy netto na koniec okresu	122 947	122 685

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa przeprowadziła test na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy przy założeniu średnioważonego kosztu kapitału na poziomie 9,0% i pięcioletniego okresu prognozy. Na podstawie przeprowadzonych testów nie stwierdzono utraty wartości firmy.

Test na utratę wartości firmy przeprowadzono w oparciu o szacunek bieżącej wartości sumy przyszłych wolnych przepływów pieniężnych generowanych przez poszczególne ośrodki wypracowujące środki pieniężne, uwzględniających podatek, zmianę stanu sald majątku obrotowego i nakłady na środki trwałe i wartości niematerialne. Dla lat 2017 - 2021 przepływy oszacowano w oparciu o istniejące biznes plany. Dla określenia wartości rezydualnej zastosowano ostrożną, zerową stopę wzrostu w latach po roku 2021. W grupie kapitałowej Apator, ośrodki wypracowujące środki pieniężne stanowią spółki bezpośrednio zależne od Apator S.A. lub grupy spółek, których jednostki nadrzędne są spółkami bezpośrednio zależnymi od Apator S.A., a które charakteryzuje jednorodna baza aktywów służąca do realizacji działalności operacyjnej.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 37
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

8.5. Rzeczowe aktywa trwałe

Do najistotniejszych nakładów na rzeczowe aktywa trwałe w trakcie 2016 roku należały inwestycje w maszyny i urządzenia oraz pozostałe aktywa trwałe.

WYSZCZEGÓLNIENIE	GRUNTY, BUDYNKI I BUDOWLE	MASZYNY I URZĄDZENIA	ŚRODKI TRANSPORTU	POZOSTAŁE RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE W BUDOWIE	ZALICZKI NA RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	RAZEM
Wartość netto na dzień 01.01.2015	95 039	34 301	6 002	26 938	5 984	1 337	169 601
Zmiana z tytułu przejęcia / wyłączenia jednostki	1 753	2 494	55	157	-	-	4 459
Zwiększenie z tytułu nabycia	413	8 049	754	8 055	-	-	17 271
Zwiększenie stanu z tytułu modernizacji	2 311	1 194	-	1 155	-	-	4 660
Zwiększenie z tytułu własnej produkcji	6	738	-	366	-	-	1 110
Zwiększenie z tytułu przyjęcia z leasingu finansowego	-	748	3 278	2 470	-	-	6 496
Zwiększenie wynikające z przekwalifikowania- pozostałe	-	(119)	119	-	-	-	-
Zwiększenie z tytułu zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe oraz rzeczowych aktywów trwałych w budowie	-	-	-	-	35 621	4 218	39 839
Zmniejszenie z tytułu zbycia	(47)	(1 967)	(1 728)	(1 428)	-	-	(5 170)
Zmniejszenie z tytułu likwidacji	(75)	(1 377)	(706)	(2 702)	-	-	(4 860)
Zmniejszenie wynikające z przekwalifikowania- pozostałe	-	-	-	-	(238)	-	(238)
Rozliczenie zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe oraz rzeczowych aktywów trwałych w budowie	-	-	-	-	(28 510)	(4 239)	(32 749)
Amortyzacja	(3 584)	(9 521)	(3 068)	(8 475)	-	-	(24 648)
Zmniejszenie dotychczasowego umorzenia z tytułu zbycia	15	1 441	1 668	678	-	-	3 802
Zmniejszenie dotychczasowego umorzenia z tytułu likwidacji	75	1 293	563	2 641	-	-	4 572
Zmniejszenie dotychczasowego umorzenia z tytułu przekwalifikowania- pozostałe	-	5	(5)	-	-	-	-
Pozostałe zmiany- brutto	162	118	(177)	(1)	-	-	102
Pozostałe zmiany- umorzenie	(21)	(59)	156	1	-	-	77
Wartość netto na dzień 31.12.2015	96 047	37 256	6 856	29 855	12 857	1 316	184 187
Wartość netto na dzień 01.01.2016	96 047	37 256	6 856	29 855	12 857	1 316	184 187
Zwiększenie z tytułu nabycia	20	11 189	429	12 674	-	-	24 312
Zwiększenie stanu z tytułu modernizacji	2 331	776	2	1 295	-	-	4 404
Zwiększenie z tytułu własnej produkcji	15	106	-	469	-	-	590
Zwiększenie z tytułu przyjęcia z leasingu finansowego	-	158	2 029	1 119	-	-	3 306
Zwiększenie z tytułu zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe oraz rzeczowych aktywów trwałych w budowie	-	-	-	-	28 672	3 807	32 479

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 38
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

WYSZCZEGÓLNIENIE	GRUNTY, BUDYNKI I BUDOWLE	MASZyny I URZĄDZENIA	ŚRODKI TRANSPORTU	POZOSTAŁE RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE W BUDOWIE	ZALICZKI NA RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	RAZEM
Zmniejszenie z tytułu zbycia	(233)	(1 716)	(1 412)	(29)	(2 909)	-	(6 299)
Zmniejszenie z tytułu likwidacji	(92)	(2 382)	(994)	(1 375)	-	-	(4 843)
Zmniejszenie wynikające z przekwalifikowania- pozostałe	-	(106)	-	(29)	-	-	(135)
Rozliczenie zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe oraz rzeczowych aktywów trwałych w budowie	-	-	-	-	(29 600)	(4 638)	(34 238)
Amortyzacja	(3 764)	(10 002)	(3 195)	(8 911)	-	-	(25 872)
Zmniejszenie dotychczasowego umorzenia z tytułu zbycia	-	1 681	1 320	29	-	-	3 030
Zmniejszenie dotychczasowego umorzenia z tytułu likwidacji	92	2 329	942	1 373	-	-	4 736
Zmniejszenie dotychczasowego umorzenia z tytułu przekwalifikowania- pozostałe	-	106	-	29	-	-	135
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	(98)	(240)	-	(21)	-	-	(359)
Pozostałe zmiany- brutto	254	181	18	(1)	(335)	-	117
Pozostałe zmiany- umorzenie	(34)	(95)	(9)	-	-	-	(138)
Wartość netto na dzień 31.12.2016	94 538	39 241	5 986	36 477	8 685	485	185 412
Stan na dzień 31.12.2015							
Wartość brutto	118 845	110 578	16 528	120 584	12 878	1 316	380 729
Suma dotychczasowego umorzenia i odpisów aktualizujących	(22 798)	(73 322)	(9 672)	(90 729)	(21)	-	(196 542)
Wartość netto	96 047	37 256	6 856	29 855	12 857	1 316	184 187
Stan na dzień 31.12.2016							
Wartość brutto	121 566	121 886	16 600	135 059	9 094	485	404 690
Suma dotychczasowego umorzenia i odpisów aktualizujących	(27 028)	(82 645)	(10 614)	(98 582)	(409)	-	(219 278)
Wartość netto	94 538	39 241	5 986	36 477	8 685	485	185 412

Do pozabilansowych rzeczowych aktywów trwałych Grupy (zaprezentowanych w poniższej tabeli) zaliczane są dzierżawione nieruchomości, prawo użytkowania wieczystego gruntu oraz aktywa trwałe wykorzystywane w działalności socjalnej.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Grunty, budynki i budowle	6 760	6 849
Maszyny i urządzenia	943	599
Razem	7 703	7 448

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 39
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Wartość brutto wszystkich w pełni zamortyzowanych rzeczowych aktywów trwałych będących nadal w użyciu	89 711	85 573
Kwota kosztów finansowania zewnętrznego aktywowana w danym okresie	66	26
Wartość sprawozdawcza rzeczowych aktywów trwałych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	80 505	62 159

Na rzeczowych aktywach trwałych na 31 grudnia 2016 roku ustanowione były następujące zabezpieczenia:

- ✓ Hipoteka do kwoty 40 mln zł ustanowiona na nieruchomościach Apator S.A. położonych w Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Ostaszewie, jako zabezpieczenie kredytów zaciągniętych w Banku Handlowym w Warszawie S.A.
- ✓ Hipoteka umowna łączna do kwoty 26,0 mln zł ustanowiona na nieruchomościach FAP Pafal S.A. w Świdnicy i Apator Mining Sp. z o.o. w Pszowie jako zabezpieczenie wieloproduktowej zawartej między spółkami grupy a ING Bank Śląski S.A.
- ✓ Dwie hipoteki (o wartości 960 tys. EUR oraz 76.800 tys. zł) z tytułu zabezpieczenia kredytu refinansowego (z limitem 800 tys. EUR) oraz kredytu inwestycyjnego (z limitem 64.000 tys. zł) zaciągniętych w ING Bank Śląski ustanowione na nieruchomości Apator Powogaz S.A. w Poznaniu.
- ✓ Hipoteka przymusowa w kwocie 117 tys. ustanowiona na nieruchomości Apator Powogaz S.A. w Pniewach, stanowiąca zabezpieczenie zobowiązania wobec Starosty Szamotulskiego z tytułu przekształcenia użytkowania wieczystego w prawo własności.
- ✓ Hipoteka do kwoty 3.900 tys. zł ustanowiona na nieruchomości spółki Apator Mining Sp. z o.o. w związku z zawartą umową kredytową.
- ✓ Hipotekę w wysokości 12.000 tys. zł ustanowiono na nieruchomościach FAP Pafal S.A., w związku z umową o kredyt w rachunku bieżącym.
- ✓ Hipoteka w wysokości 23.250 tys. zł ustanowiona na nieruchomościach Apator Metrix S.A., jako zabezpieczenie spłaty zobowiązań wynikających z zawartych z bankiem Millenium umów kredytowych.
- ✓ Zastaw na maszynach i urządzeniach oraz środkach transportu będących własnością Apator S.A., Apator Powogaz S.A., FAP Pafal S.A., Apator Metrix S.A., Apator Elkomtech S.A., Apator Mining Sp. z o.o., Apator Control Sp. z o.o., wraz z cesją z polisy ubezpieczeniowej. Wartość netto zastawu na 31.12.2016 r. wyniosła 21,6 mln zł.
- ✓ Zastaw na rzeczowych aktywach trwałych Apator S.A., do maksymalnej kwoty zabezpieczenia wynoszącej 15.639 tys. zł, jako zabezpieczenie kredytu na zakup akcji Apator Elkomtech S.A. zaciągniętego w Banku Handlowym w Warszawie S.A.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły przesłanki świadczące o utracie wartości istotnych rzeczowych aktywów trwałych. Zestawienie zmian odpisów zaprezentowano w tabeli poniżej.

WYSZCZEGÓLNIENIE	GRUNTY, BUDYNKI I BUDOWLE	MASZYNY I URZĄDZENIA	POZOSTAŁE RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	RAZEM
Wartość odpisów na dzień 01.01.2015	2 232	551	3	2 786
Wartość odpisów na dzień 31.12.2015	2 232	551	3	2 786
Wartość odpisów na dzień 01.01.2016	2 232	551	3	2 786
Wartość odpisów na dzień 31.12.2016	2 232	551	3	2 786

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 40
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Grupa posiada rzeczowe aktywa trwałe wykorzystywane w działalności socjalnej. Informacje dotyczące tych aktywów przedstawiono w poniższej tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	GRUNTY, BUDYNKI I BUDOWLE	MASZYNY I URZĄDZENIA	POZOSTAŁE RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE W BUDOWIE	RAZEM
Wartość netto na dzień 01.01.2015	1 989	19	167	6	2 181
Zwiększenie stanu z tytułu modernizacji	123	-	3	-	126
Zwiększenie z tytułu zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe oraz rzeczowych aktywów trwałych w budowie	-	-	-	120	120
Rozliczenie zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe oraz rzeczowych aktywów trwałych w budowie	-	-	-	(126)	(126)
Amortyzacja	(73)	(3)	(51)	-	(127)
Wartość netto na dzień 31.12.2015	2 039	16	119	-	2 174
Wartość netto na dzień 01.01.2016	2 039	16	119	-	2 174
Zwiększenie stanu z tytułu modernizacji	21	-	-	-	21
Zmniejszenie z tytułu likwidacji	-	(2)	-	-	(2)
Amortyzacja	(75)	(4)	(42)	-	(121)
Zmniejszenie dotychczasowego umorzenia z tytułu likwidacji	-	2	-	-	2
Pozostałe zmiany	3	-	-	-	3
Wartość netto na dzień 31.12.2016	1 988	12	77	-	2 077

8.6. Nieruchomości inwestycyjne

Do nieruchomości inwestycyjnych Grupa Kapitałowa Apator zakwalifikowała zakupione grunty wraz z budynkami, które Grupa oddała w dzierżawę podmiotom niepowiązanym.

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Wartość na początek okresu	1 633	1 643
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	16	11
Zwiększenie wartości godziwej	-	8
Zmniejszenie wartości godziwej	(158)	(29)
Wartość na koniec okresu	1 491	1 633

Nieruchomości te zostały wycenione w wartości godziwej przez niezależnego rzeczoznawcę majątkowego.

Dochody i koszty z tytułu nieruchomości inwestycyjnych prezentuje tabela.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 41
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Dochody z czynszu ujęte w bieżącym wyniku	105	129
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnej, która w okresie przynosiła dochody z czynszów	27	27
Wartość sprawozdawcza nieruchomości inwestycyjnych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	434	418

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa dokonała wyceny nieruchomości inwestycyjnych poprzez odniesienie do rynkowych cen transakcyjnych dotyczących podobnych nieruchomości. Z uwagi na niską wartość przeszacowania, aktualizacji wyceny dokonuje się raz w roku.

Nieruchomości inwestycyjne Grupa klasyfikuje do II poziomu hierarchii wartości godziwej.

8.7. Inwestycje w jednostkach współkontrolowanych

Inwestycje w jednostkach współkontrolowanych to wspólne przedsięwzięcia Grupy. Charakter tych inwestycji umożliwia wspólne podejmowanie strategicznych decyzji odnośnie tych jednostek. Dane dotyczące podmiotów współkontrolowanych prezentują poniższe tabele.

WYSZCZEGÓLNIENIE	NAZWA SPÓŁKI		
	OOO Apator- Electro	TEPLOVODOMER	INDA d.o.o.
Procent posiadanych udziałów na dzień 31.12.2016	-	50,00%	35,00%
Procent posiadanych udziałów na dzień 31.12.2015	50,00%	50,00%	35,00%
Procent posiadanych głosów na dzień 31.12.2016	-	50,00%	35,00%
Procent posiadanych głosów na dzień 31.12.2015	50,00%	50,00%	35,00%

WYSZCZEGÓLNIENIE	NAZWA SPÓŁKI				
	OOO Apator- Electro	GEORGE WILSON INDUSTRIES Ltd.	TEPLOVODOMER	INDA d.o.o.	RAZEM
Wartość na dzień 01.01.2015	-	17 202	517	-	17 719
Zmiana wynikająca z przekwalifikowania	-	(17 202)	-	-	(17 202)
Zmiany kapitału własnego z tytułu wypłaty dywidendy	-	-	(270)	-	(270)
Udział w zyskach jednostek współkontrolowanych	5	-	1 818	102	1 925
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	(2)	-	(203)	-	(205)
Zmiana z tytułu niezrealizowanej marży na sprzedaży	337	-	264	-	601
Pozostałe zmiany	(340)	-	-	341	1
Wartość na dzień 31.12.2015	-	-	2 126	443	2 569
Wartość na dzień 01.01.2016	-	-	2 126	443	2 569
Zmiany kapitału własnego z tytułu wypłaty dywidendy	-	-	(1 739)	-	(1 739)

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 42
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE	NAZWA SPÓŁKI				RAZEM
	OOO Apator-Electro	GEORGE WILSON INDUSTRIES Ltd.	TEPLOVODOMER	INDA d.o.o.	
Udział w zyskach (stratach) jednostek współkontrolowanych	(31)	-	1 452	91	1 512
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	11	-	355	(53)	313
Zmiana z tytułu niezrealizowanej marży na sprzedaży	68	-	101	-	169
Pozostałe zmiany	(48)	-	-	-	(48)
Wartość na dzień 31.12.2016	-	-	2 295	481	2 776

WYSZCZEGÓLNIENIE	OOO Apator-Electro	GEORGE WILSON INDUSTRIES Ltd.	TEPLOVODOMER	INDA d.o.o.	RAZEM
Wartość na dzień 31.12.2016					
Aktywa trwałe	-	-	107	168	275
Aktywa obrotowe	-	-	12 219	704	12 923
Zobowiązania długoterminowe	-	-	-	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe	-	-	(5 650)	240	(5 410)
Aktywa netto	-	-	6 676	1 112	7 788
Korekta z tytułu marży zatrzymanej w zapasach	-	-	(2 087)	-	(2 087)
Aktywa netto do wyliczenia udziału	-	-	4 589	1 112	5 701
Udział Grupy w aktywach netto	-	-	2 295	389	2 684
Przychody ogółem	-	-	37 603	3 157	40 760
Zysk netto	-	-	2 903	259	3 162
Całkowite dochody ogółem	-	-	2 903	259	3 162
Udział Grupy w zysku netto	-	-	1 452	91	1 542
Wartość na dzień 31.12.2015					
Aktywa trwałe	4	-	68	101	173
Aktywa obrotowe	2 098	-	8 522	519	11 139
Zobowiązania długoterminowe	(317)	-	-	-	(317)
Zobowiązania krótkoterminowe	(1 745)	-	(2 049)	(288)	(4 082)
Aktywa netto	40	-	6 541	332	6 913
Korekta z tytułu marży zatrzymanej w zapasach	(136)	-	(2 289)	-	(2 425)
Aktywa netto do wyliczenia udziału	(96)	-	4 252	332	4 488
Udział Grupy w aktywach netto	(48)	-	2 126	116	2 194
Przychody ogółem	5 470	-	36 815	2 307	44 592
Zysk netto	10	-	3 636	290	3 936
Całkowite dochody ogółem	10	-	3 636	290	3 936
Udział Grupy w zysku netto	5	-	1 818	102	1 925

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 43
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

8.8. Pozostałe aktywa finansowe

Dane dotyczące pozostałych aktywów finansowych zaprezentowano w tabeli poniżej.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	143	2
Instrumenty pochodne	143	2
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe	2 026	1 124
Akcje spółek dopuszczonych do obrotu publicznego	1	1
Instrumenty pochodne	1 726	968
Weksle	299	155
Pozostałe aktywa finansowe ogółem, w tym:	2 169	1 126
- w pozostałych jednostkach	2 169	1 126

Dane dotyczące odpisów aktualizujących zaprezentowano w poniższej tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Wartość odpisów na początek okresu	439	210
Zwiększenie- utworzenie odpisu w ciężar bieżącego wyniku	-	244
Zmniejszenie- odpisanie w przychody niewykorzystanych kwot	-	(15)
Wykorzystanie odpisu- spisanie	(3)	-
Wartość odpisów na koniec okresu	436	439

8.9. Zapasy

Informacja o wartości sprawozdawczej zapasów została zaprezentowana w poniższej tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Materiały	64 571	52 351
Produkcja w toku	54 849	38 622
Wyroby gotowe	33 237	31 206
Towary	1 922	3 156
Zaliczki na dostawy	1 554	1 349
Wartość zapasów ogółem	156 133	126 684

Zmiany wartości odpisów aktualizujących zapasy zaprezentowano poniżej.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 44
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Odpis aktualizujący zapasy ogółem		
Wartość odpisów na początek okresu	4 965	5 309
Zwiększenie- utworzenie odpisu w ciężar bieżącego wyniku	2 810	2 245
Zmniejszenie- odpisanie w przychody niewykorzystanych kwot	(1 784)	(2 582)
Wykorzystanie odpisu- spisanie	(1 125)	-
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	7	(7)
Wartość odpisów na koniec okresu	4 873	4 965

Informacje dodatkowe dotyczące zapasów zaprezentowano w poniższej tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Wartość zapasów ujętych jako koszt w okresie	640 526	594 649
Wartość zapasów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	54 545	38 950

8.10. Należności handlowe oraz pozostałe należności

Informacje o należnościach handlowych oraz o pozostałych należnościach zostały zaprezentowane w tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Należności długoterminowe	6 623	7 387
Złożone depozyty, wadia, kaucje	608	484
Długoterminowe należności handlowe	6 015	6 903
Należności krótkoterminowe, w tym:	216 075	190 756
Należności handlowe	185 616	150 023
Należności bieżące	164 272	127 053
Należności przeterminowane do 1 miesiąca	15 013	16 299
Należności przeterminowane od 1 miesiąca do 3 miesięcy	4 875	5 574
Należności przeterminowane od 3 miesięcy do 6 miesięcy	744	979
Należności przeterminowane od 6 miesięcy do 1 roku	1 865	677
Należności przeterminowane powyżej 1 roku	4 120	3 351
Odpis aktualizujący wartość należności handlowych	(5 273)	(3 910)
Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	2 616	1 883
Należności z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych	10 538	8 363
Należności z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych	10 538	8 366

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 45
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Odpis aktualizujący wartość należności z tytułu podatków	-	(3)
Pozostałe należności krótkoterminowe	17 305	30 487
Należności z tytułu sprzedanych rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	156	224
Złożone depozyty, wadia, kaucje	1 409	1 149
Roszczenia sporne	73	70
Przedpłaty- zaliczki na zakup usług	1 070	656
Inne należności	15 220	28 947
Odpis aktualizujący wartość pozostałych należności krótkoterminowych	(623)	(559)
Należności ogółem, w tym:	222 698	198 143
- od jednostek powiązanych	4 754	1 448
- od pozostałych jednostek	217 944	196 695

Poniżej przedstawiono dane dotyczące odpisów aktualizujących należności.

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Wartość odpisów na początek okresu	4 472	6 044
Zwiększenie- utworzenie odpisu w ciężar bieżącego wyniku	2 251	868
Zmniejszenie- odpisanie w przychody niewykorzystanych kwot	(581)	(232)
Wykorzystanie odpisu- spisanie	(254)	(2 209)
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	8	1
Wartość odpisów na koniec okresu	5 896	4 472

Informacje dodatkowe dotyczące należności zaprezentowano w tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Wartość należności stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	-	17 974

8.11. Pożyczki udzielone

W 2016 roku spółki Grupy nie udzielały pożyczek.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 46
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

8.12. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych.

Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do trzech miesięcy, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych.

Specyfikację środków pieniężnych i ich ekwiwalentów prezentuje poniższa tabela:

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Środki pieniężne w kasie	160	114
Środki pieniężne na rachunkach bankowych	21 143	27 548
Depozyt	31	35
Lokaty krótkoterminowe	335	14 675
Inne- środki pieniężne w drodze	340	12
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty ogółem	22 009	42 384

Informacje dodatkowe dotyczące środków pieniężnych zaprezentowano w poniższej tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Wartość środków pieniężnych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	6 599	7 003

W wartości środków pieniężnych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań na dzień 31.12.2016 roku, 382 tys. zł stanowiły środki o ograniczonej możliwości dysponowania.

8.13. Rozliczenia międzyokresowe

Informacja dotycząca rozliczeń międzyokresowych została zaprezentowana w tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	30	62
Certyfikacja, legalizacja	30	58
Ubezpieczenia	-	4
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	3 142	2 990
Opłaty administracyjne	69	56
Certyfikacja, legalizacja	48	150
Ubezpieczenia	548	739
Usługi informatyczne	672	283
Usługi marketingowe	173	267
Szkolenia	34	52
Inne rozliczenia międzyokresowe	1 598	1 443

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 47
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

8.14. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

W 2016 roku nie wystąpiły w spółkach Grupy aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.

8.15. Kapitał podstawowy

Informacja o kapitale podstawowym została zaprezentowana w tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Liczba akcji	33 107 028	33 107 028
Wartość nominalna akcji	0,10	0,10
Kapitał podstawowy	3 311	3 311

Struktura akcjonariuszy na dzień 31 grudnia 2016 roku została przedstawiona w poniższej tabeli.

Imię i Nazwisko	Akcje imienne	Akcje na okaziciela	Suma akcji	Liczba głosów	Udział w kapitale	Udział w głosach
Apator Mining sp. z o. o.	-	3 600 000	3 600 000	3 600 000	10,87%	6,46%
Mariusz Lewicki	1 187 376	912 624	2 100 000	5 662 128	6,34%	10,17%
Tadeusz Sosgórnik	993 102	907 401	1 900 503	4 879 809	5,74%	8,76%
Danuta Guzowska	954 214	566 065	1 520 279	4 382 921	4,59%	7,87%
Zbigniew Jaworski	760 848	606 047	1 366 895	3 649 439	4,13%	6,55%
Janusz Marzygliński	818 092	149 877	967 969	3 422 245	2,92%	6,14%
Pozostali	2 816 949	18 834 433	21 651 382	30 102 229	65,40%	54,05%
OGÓŁEM	7 530 581	25 576 447	33 107 028	55 698 771	100,00%	100,00%

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 48
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

8.16. Pozostałe kapitały

Informacje o pozostałych kapitałach zostały zaprezentowane w tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji własnych powyżej ich wartości nominalnej	15 142	15 142
Pozostały kapitał zapasowy	336 102	302 780
Akcje własne	(3 524)	(3 524)
Kapitały rezerwowe	10 000	4 000
Pozostałe kapitały ogółem	357 720	318 398

WYSZCZEGÓLNIENIE	KAPITAŁ ZAPASOWY ZE SPRZEDAŻY AKCJI WŁASNYCH POWYŻEJ ICH WARTOŚCI NOMINALNEJ	POZOSTAŁY KAPITAŁ ZAPASOWY	AKCJE WŁASNE	KAPITAŁY REZERWOWE	RAZEM
Stan na dzień 01.01.2015	15 142	256 581	(3 524)	4 000	272 199
Zwiększenie w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015	-	51 250	-	-	51 250
Podział wyniku	-	51 250	-	-	51 250
Zmniejszenie w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015	-	(5 051)	-	-	(5 051)
Pokrycie straty z kapitału zapasowego	-	(3 071)	-	-	(3 071)
Rozliczenie aportu	-	(1 980)	-	-	(1 980)
Stan na dzień 31.12.2015	15 142	302 780	(3 524)	4 000	318 398
Stan na dzień 01.01.2016	15 142	302 780	(3 524)	4 000	318 398
Zwiększenie w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016	-	50 105	-	10 000	60 105
Podział wyniku	-	46 105	-	-	46 105
Przeniesienie środków z kapitału rezerwowego na kapitał zapasowy	-	4 000	-	-	4 000
Utworzenie kapitału rezerwowego	-	-	-	10 000	10 000
Zmniejszenie w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016	-	(16 783)	-	(4 000)	(20 783)
Przeniesienie środków z kapitału rezerwowego na kapitał zapasowy	-	-	-	(4 000)	(4 000)
Utworzenie kapitału rezerwowego	-	(10 000)	-	-	(10 000)
Pokrycie straty z kapitału zapasowego	-	(6 783)	-	-	(6 783)
Stan na dzień 31.12.2016	15 142	336 102	(3 524)	10 000	357 720

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Kapitał na wypłatę dywidendy	10 000	4 000
Kapitały rezerwowe ogółem	10 000	4 000

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 49
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Sposób podziału zysku w jednostce dominującej Apator S.A.

Zgodnie z Uchwałą Nr 18/VI/2016 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Apator S.A. z dnia 13 czerwca 2016 r., dokonano podziału zysku netto za rok obrotowy 2015 w wysokości 58.351.468,76 zł w następujący sposób:

- Dywidenda 33.107.028,00 zł
- Kapitał zapasowy 25.244.440,76 zł

Na poczet przewidywanej dywidendy z zysku za rok obrotowy 2015 została wypłacona (w dniu 18 grudnia 2015 r.) zaliczka w łącznej wysokości 9.932.108,40 zł, czyli 0,30 zł na akcję. Do wypłaty pozostałej części dywidendy uprawnionych było 33.107.028 akcji imiennych serii A i akcji na okaziciela serii A, B i C. Prawo do wypłaty pozostałej części dywidendy w łącznej wysokości 23.174.919,60 zł uzyskali akcjonariusze posiadający akcje Apator S.A. w dniu 20 czerwca 2016 r. Wypłata pozostałej części dywidendy w wysokości 0,70 zł na akcję nastąpiła w dniu 4 lipca 2016 r.

W dniu 5 października 2016 r. Zarząd Apator S.A. podjął decyzję o wypłacie zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy z zysku za 2016 r. w łącznej wysokości 11.587.459,80 zł, czyli 0,35 zł brutto na jedną akcję. Do wypłaty zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy z zysku za rok 2016 uprawnionych było 33.107.028 akcji imiennych serii A i akcji na okaziciela serii A, B i C. Prawo do wypłaty uzyskali akcjonariusze posiadający akcje spółki Apator S.A. w dniu 30 listopada 2016 r., natomiast wypłata nastąpiła w dniu 7 grudnia 2016 r.

Zgodnie z Uchwałą Nr 23/VI/2016 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Apator S.A. z dnia 13 czerwca 2016 roku, zlikwidowano fundusz rezerwowy na wypłatę dywidendy spółki Apator S.A. utworzony na podstawie Uchwały nr 16/2010 z dnia 21 czerwca 2010 roku. Wszystkie środki zgromadzone na tym funduszu w kwocie 4 mln zł zostały przeniesione na kapitał zapasowy.

Zgodnie z Uchwałą Nr 1/X/2016 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Apator Mining Sp. z o.o. z dnia 25 października 2016 r., utworzono kapitał rezerwowy przeznaczony na wypłatę dywidend oraz zaliczek na poczet przewidywanych dywidend poprzez wydzielenie kwoty 10.000.000 zł.

8.17. Udziały niesprawujące kontroli

Informacje dotyczące udziałów niesprawujących kontroli zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

NAZWA JEDNOSTKI ZALEŻNEJ	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Apator Telemetria Sp. z o.o.	5 460	4 521
Apator Metroteks	220	155
Udziały niesprawujące kontroli ogółem	5 680	4 676

Wyszczególnienie	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Wynik finansowy przypisany udziałom niekontrolującym, w tym:		
Apator Telemetria Sp. z o.o.	2 231	2 607
Apator Metroteks	215	132
Razem	2 446	2 739

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 50
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Wyszczególnienie	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Udziały własnościowe/ prawa głosu posiadane przez udziały niesprawujące kontroli		
Apator Telemetria Sp. z o.o.	48,5%	48,5%
Apator Metroteks	39,0%	39,0%

8.18. Kredyty i pożyczki

Informacje o kredytach i pożyczkach zaprezentowano poniżej.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Kredyty i pożyczki długoterminowe	54 824	82 581
płatne powyżej 1 roku do 2 lat	36 077	32 373
płatne powyżej 2 lat do 5 lat	15 146	42 679
płatne powyżej 5 lat	3 601	7 529
Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	139 599	112 007
Kredyty i pożyczki ogółem, w tym	194 423	194 588
- od pozostałych jednostek	194 423	194 588

Jednostka dominująca Apator S.A.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Apator S.A. posiadał zadłużenie z tytułu kredytów w łącznej wysokości 81.908 tys. zł (na 31 grudnia 2015 roku 105.189 tys. zł). Warunki umów kredytowych przedstawiono poniżej.

Kredyt (1)

Nazwa banku	Raiffeisen Bank Polska SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	27 listopada 2014 roku, ostatni aneks do umowy z dnia 12 stycznia 2015 roku
Kwota udzielonego kredytu	7.500 tys. zł – umowa o limit wierzytelności
Termin spłaty kredytu	31 grudnia 2026 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Zastaw na akcjach Apator S.A. w wysokości 150% wykorzystanego limitu na gwarancje w Raiffeisen Bank, Polska S.A.; minimalna wartość zastawu 10,6 mln zł, Pełnomocnictwo do środków na rachunku bankowym w Raiffeisen Bank Polska S.A. prowadzonego dla Apator S.A., Depozyt kaucyjny w walucie i wysokości wystawianych przez Raiffeisen Bank Polska S.A. gwarancji, w przypadku niespełnienia innych zabezpieczeń, Oświadczenie o poddaniu się egzekucji do kwoty 11,25 mln zł
Oprocentowanie/prowizje	Prowizja naliczana wg tabeli opłat

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 51
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Kredyt (2)

Nazwa banku	Bank Handlowy w Warszawie SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	19 marca 2014 roku, ostatni aneks do umowy z dnia 9 grudnia 2015 roku
Kwota udzielonego kredytu	98.412 tys. zł
Termin spłaty kredytu	I rata w wysokości 10.000 tys. zł – 31 grudnia 2014 r. raty II – VIII w wysokości 11.250 tys. zł – odpowiednio na koniec czerwca i koniec grudnia każdego roku (do 2018 roku) IX rata w wysokości 9.662 tys. zł – 31 grudnia 2018 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Zastaw rejestrowy do najwyższej sumy ubezpieczenia w wysokości 60 mln zł ustanowiony na 1,8 mln akcji własnych Apator S.A. będących w posiadaniu spółki zależnej Apator Mining Sp. z o.o. Zastaw rejestrowy na 14.005 akcjach Apator Elkomtech S.A., do maksymalnej kwoty zabezpieczenia wynoszącej 98,4 mln zł Zastaw rejestrowy na środkach trwałych Apator S.A. do kwoty 15,6 mln zł wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia Hipoteka do kwoty 40 mln zł na nieruchomości Apator S.A. położonej w Ostaszewie, wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej
Oprocentowanie	WIBOR 6M + marża w stosunku rocznym

Kredyt (3)

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	22 czerwca 2016 roku
Kwota udzielonego kredytu	Limit do 120.000 tys. zł ¹ – limit ten może zostać wykorzystany w formie kredytów obrotowych, gwarancji bankowych oraz akredytyw
Termin spłaty kredytu	21 czerwca 2018 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Zastaw rejestrowy na zapasach o wartości 24,1 mln zł, Zastaw rejestrowy na środkach trwałych o wartości 17,0 mln zł, Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk, Zastaw na rachunkach bankowych, Oświadczenie Apator S.A. o poddaniu się egzekucji do kwoty 180 mln zł ² .
Oprocentowanie	WIBOR 1M lub EURIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Jednostka zależna Apator Metrix S.A.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku spółka posiadała zadłużenie z tytułu kredytów w wysokości 23.190 tys. zł (na 31 grudnia 2015 roku - 18.502 tys. zł), na mocy umów kredytowych, których warunki przedstawiono poniżej:

¹ Limit dla grupy kapitałowej Apator, z tego 75.000 tys. zł przypada na Apator S.A.

² Oświadczenie o poddaniu się egzekucji do kwoty 180 mln zł dotyczy wszystkich spółek z Grupy

Oświadczanie o poddaniu się egzekucji do kwoty 180 mln zł dotyczy wszystkich spółek z Grupy				
Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 52
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Kredyt (4)

Nazwa banku	Bank Millenium SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy	27 maja 2004 roku, ostatni aneks do umowy z dnia 23 lutego 2015 r.
Kwota udzielonego kredytu	9.500 tys. zł – kredyt w rachunku bieżącym
Termin spłaty kredytu	24 lutego 2017 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Hipoteka zwykła
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Kredyt (5)

Nazwa banku	Bank Millenium SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy	3 września 2012 r., ostatni aneks do umowy z dnia 23 lutego 2015 r.
Kwota udzielonego kredytu	8.000 tys. zł
Termin spłaty kredytu	2 września 2017 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Hipoteka kaucyjna
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Kredyt (6)

Nazwa banku	Bank Millenium SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	23 lutego 2015 r.
Kwota udzielonego kredytu	15.000 tys. zł – kredyt inwestycyjny na nabycie GWI (3 transze po 5.000 tys. zł, postawione spółce do dyspozycji odpowiednio w lutym 2015 r., lutym 2016 r. i lutym 2017 r.)
Termin spłaty kredytu	31 grudnia 2020 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Hipoteka na nieruchomości oraz przewłaszczenie środków trwałych
Oprocentowanie	WIBOR 3M + marża w stosunku rocznym

Kredyt (7)

Nazwa banku	Bank Millenium SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	12 czerwca 2015 r.
Kwota udzielonego kredytu	2.000 tys. zł – kredyt w rachunku bieżącym
Termin spłaty kredytu	11 czerwca 2017 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Hipoteka na nieruchomości
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 53
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Kredyt (8)

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	22 czerwca 2016 roku
Kwota udzielonego kredytu	Limit do 15.000 tys. zł – limit ten może zostać wykorzystany w formie kredytów obrotowych, gwarancji bankowych oraz akredytyw
Termin spłaty kredytu	21 czerwca 2018 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Zastaw rejestrowy na zapasach o wartości 11,5 mln zł, Zastaw rejestrowy na środkach trwałych o wartości 2,2 mln zł, Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk, Zastaw na rachunkach bankowych,
Oprocentowanie	WIBOR 1M lub EURIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Jednostka zależna Apator Mining Sp. z o.o.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku spółka nie posiadała zadłużenia z tytułu kredytów (na 31 grudnia 2015 roku – również brak zadłużenia bankowego). Na mocy umowy kredytowej, której warunki przedstawiono poniżej dysponowała limitem w wysokości 5.000 tys. zł:

Kredyt (9)

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	22 czerwca 2016 roku
Kwota udzielonego kredytu	Limit do 5.000 tys. zł – limit ten może zostać wykorzystany w formie kredytów obrotowych, gwarancji bankowych oraz akredytyw
Termin spłaty kredytu	21 czerwca 2018 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Zastaw rejestrowy na zapasach o wartości 3,5 mln zł, Zastaw rejestrowy na środkach trwałych o wartości 0,4 mln zł, Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk, Hipoteka umowna łączna do kwoty 26,0 mln zł ustanowiona na nieruchomościach FAP Pafal S.A. w Świdnicy i Apator Mining Sp. z o.o. w Pszowie, Zastaw na rachunkach bankowych
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Grupa Apator Powogaz

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiadała zadłużenie z tytułu kredytów w wysokości 39.075 tys. zł (na 31 grudnia 2015 roku - 30.562 tys. zł), na mocy umów kredytowych, których warunki przedstawiono poniżej:

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 54
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Kredyt (10) – Apator Powogaz S.A.

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	5 maja 2015 r., aneks z 19 maja 2016 r.
Kwota udzielonego kredytu	24.000 tys. zł – kredyt inwestycyjny
Termin spłaty kredytu	30 listopada 2022 r.
Rodzaj zabezpieczenia	hipoteka w kwocie 76.800 tys. zł, cesja wierzytelności z umowy ubezpieczenia nieruchomości; pełnomocnictwo do rachunków bankowych
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Kredyt (11) – Apator Powogaz S.A.

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	5 maja 2015 r.
Kwota udzielonego kredytu	800 tys. EUR – kredyt refinansowy
Termin spłaty kredytu	29 grudnia 2017 r.
Rodzaj zabezpieczenia	hipoteka w kwocie 960 tys. EUR, cesja wierzytelności z umowy ubezpieczenia nieruchomości; pełnomocnictwo do rachunków bankowych
Oprocentowanie	EURIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Kredyt (12) – Apator Powogaz S.A.

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	22 czerwca 2016 roku
Kwota udzielonego kredytu	Limit do 18.000 tys. zł – limit ten może zostać wykorzystany w formie kredytów obrotowych, gwarancji bankowych oraz akredytyw
Termin spłaty kredytu	21 czerwca 2018 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Zastaw rejestrowy na zapasach o wartości 23,7 mln zł, Zastaw rejestrowy na środkach trwałych o wartości 2,5 mln zł, Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk, Zastaw na rachunkach bankowych,
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 55
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Kredyt (13) – Apator Telemetry Sp. z o.o.

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	6 listopada 2015 r., ostatni aneks z 30 grudnia 2015 r.
Kwota udzielonego kredytu	3.500 tys. zł – inwestycyjny
Termin spłaty kredytu	30 listopada 2022 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Oświadczenie o poddaniu się egzekucji, poręczenie Apator Powogaz S.A.
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Kredyt (14) – Apator Telemetry Sp. z o.o.

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	22 czerwca 2016 roku
Kwota udzielonego kredytu	Limit do 6.000 tys. zł – limit ten może zostać wykorzystany w formie kredytów obrotowych, gwarancji bankowych oraz akredytów
Termin spłaty kredytu	21 czerwca 2018 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Zastaw rejestrowy na zapasach o wartości 5,5 mln zł, Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk, Zastaw na rachunkach bankowych,
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Kredyt (15) – Apator Metra s.r.o.

Nazwa banku	Raiffeisen Bank a.s.
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	23 grudnia 2008, ostatni aneks z 17 grudnia 2015 roku
Kwota udzielonego kredytu	Limit do 20.000 tys. CZK – kredyt w rachunku bieżącym
Termin spłaty kredytu	Umowa na czas nieokreślony
Rodzaj zabezpieczenia	Zastaw na majątku o wartości 50 mln CZK, Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk,
Oprocentowanie	PRIBOR 1D + marża w stosunku rocznym

Jednostka zależna Apator Rector Sp. z o.o.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku spółka posiadała zadłużenie z tytułu kredytów w wysokości 33.917 tys. zł (na 31 grudnia 2015 roku - 22.200 tys. zł), na mocy umowy kredytowej, której warunki przedstawiono poniżej:

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 56
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Kredyt (16)

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	22 czerwca 2016 roku, aneks z 17 września 2016 r.
Kwota udzielonego kredytu	Limit do 34.000 tys. zł – limit ten może zostać wykorzystany w formie kredytów obrotowych, gwarancji bankowych oraz akredytyw
Termin spłaty kredytu	21 czerwca 2018 r.
Rodzaj zabezpieczenia	-
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Jednostka zależna Apator Elkomtech S.A.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku spółka posiadała zadłużenie z tytułu kredytów w wysokości 1.996 tys. zł (na 31 grudnia 2015 roku - 4 tys. zł), na mocy umowy kredytowej, której warunki przedstawiono poniżej:

Kredyt (17)

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	22 czerwca 2016 roku
Kwota udzielonego kredytu	Limit do 2.500 tys. zł – limit ten może zostać wykorzystany w formie kredytów obrotowych, gwarancji bankowych oraz akredytyw
Termin spłaty kredytu	21 czerwca 2018 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Zastaw rejestrowy na zapasach o wartości 3,7 mln zł, Zastaw rejestrowy na środkach trwałych o wartości 1,1 mln zł, Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk, Zastaw na rachunkach bankowych,
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Jednostka zależna FAP Pafal S.A.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku spółka posiadała zadłużenie z tytułu kredytów w wysokości 6.621 tys. zł (na 31 grudnia 2015 roku – 7.392 tys. zł), na mocy umowy kredytowej, której warunki przedstawiono poniżej:

Kredyt (18)

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	22 czerwca 2016 roku
Kwota udzielonego kredytu	Limit do 8.000 tys. zł – limit ten może zostać wykorzystany w formie kredytów obrotowych, gwarancji bankowych oraz akredytyw
Termin spłaty kredytu	21 czerwca 2018 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Zastaw rejestrowy na zapasach o wartości 6,7 mln zł, Zastaw rejestrowy na środkach trwałych o wartości 0,5 mln zł,

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 57
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk,
Hipoteka umowna łączna do kwoty 26,0 mln zł ustanowiona na
nieruchomościach FAP Pafal S.A. w Świdnicy i Apator Mining Sp. z o.o.
w Pszowie,
Zastaw na rachunkach bankowych,

Oprocentowanie

WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Jednostka zależna Apator Control Sp. z o.o.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku spółka nie posiadała zadłużenia z tytułu kredytów (na 31 grudnia 2015 roku – 1.481 tys. zł). Dostępne miała limity kredytowe, których warunki przedstawiono poniżej:

Kredyt (19)

Nazwa banku	PKO BP SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	5 maja 2014 r.
Kwota udzielonego kredytu	4.000 tys. zł – kredyt wielocelowy odnawialny
Termin spłaty kredytu	4 maja 2017 roku
Rodzaj zabezpieczenia	zastaw rejestrowy na zapasach w wysokości 4.300 tys. zł; cesja praw z polisy ubezpieczeniowej;
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

Kredyt (20)

Nazwa banku	ING Bank Śląski SA
Data zawarcia umowy i ewentualne aneksy do umowy	22 czerwca 2016 roku
Kwota udzielonego kredytu	Limit do 5.000 tys. zł – limit ten może zostać wykorzystany w formie kredytów obrotowych, gwarancji bankowych oraz akredytyw
Termin spłaty kredytu	21 czerwca 2018 r.
Rodzaj zabezpieczenia	Zastaw rejestrowy na zapasach o wartości 1,2 mln zł, Zastaw rejestrowy na środkach trwałych o wartości 0,7 mln zł, Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk, Zastaw na rachunkach bankowych,
Oprocentowanie	WIBOR 1M + marża w stosunku rocznym

W okresie sprawozdawczym spółki grupy kapitałowej Apator wywiązywały się z zobowiązań wynikających z zawartych umów kredytowych.

Dodatkowo, wraz z przejęciem GWI, Grupa Apator Metrix stała się stroną zawartej z BI Group umowy pożyczki na 1.700 tys. GBP (stan na 31 grudnia 2016 roku - 1.500 tys. GBP), z terminem spłaty do 30 listopada 2018 r.

Zestawienie zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek przedstawiono poniżej.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 58
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

WYSZCZEGÓLNIENIE	ZOBOWIĄZANIE	KOSZTY	ZOBOWIĄZANIE	KOSZTY
	na dzień	od 01.01.2016	na dzień	od 01.01.2015
	31.12.2016	do 31.12.2016	31.12.2015	do 31.12.2015
Kredyty	186 706	4 785	185 331	4 829
Pożyczki	7 717	550	9 257	275
Razem	194 423	5 335	194 588	5 104

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 59
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

8.19. Rezerwy na zobowiązania oraz zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

Informacje o rezerwach na zobowiązania zaprezentowano w tabeli.

REZERWY NA ZOBOWIĄZANIA	REZERWY / ZOBOWIĄZANIA					POZOSTAŁE REZERWY			RAZEM
	ODPRAWY EMERYTALNE, NAGRODY JUBILEUSZOWE	REZERWA RESTRUKTURYZA- CYJNA (świadczenia)	PREMIE	URLOPY	GWARANCJE	REZERWY Z TYT.UMÓW O NIEZAKOŃCZONE USŁUGI WDROŻENIOWE (kary, odszkodowania)	INNE	REZERWA NA NIEZREALIZOWANĄ MARŻĘ NA SPRZEDAŻY DO JEDNOSTKI STOWARZYSZONEJ	
Wartość rezerw na dzień 01.01.2015 (+)	8 762	1 460	5 694	4 055	5 759	364	1 318	388	27 800
Zwiększenie- utworzenie rezerwy w ciężar bieżącego wyniku (+)	1 107	-	6 139	1 399	2 236	180	307		11 368
Zmniejszenie- odpisanie w przychody niewykorzystanych kwot (-)	(70)	(1 460)	(327)	(116)	(2 315)	-	-	(340)	(4 628)
Wykorzystanie rezerwy- rozliczenie z kosztami (-)	(721)	-	(6 472)	(579)	(1 861)	-	(1 318)	-	(10 951)
Przeszacowanie rezerwy ujęte w pozostałych całkowitych dochodach	195	-	-	-	-	-	-	-	195
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	-	-	6	4	10	-	-	-	20
Wartość rezerw na dzień 31.12.2015, w tym:	9 273	-	5 040	4 763	3 829	544	307	48	23 804
- rezerwy długoterminowe	8 343	-	-	-	391	-	-	-	8 734
- rezerwy krótkoterminowe	930	-	5 040	4 763	3 438	544	307	48	15 070
Wartość rezerw na dzień 01.01.2016	9 273	-	5 040	4 763	3 829	544	307	48	23 804
Zwiększenie- utworzenie rezerwy w ciężar bieżącego wyniku (+)	666	-	9 758	929	2 762	4 356	1 596	-	20 067
Zmniejszenie- odpisanie w przychody niewykorzystanych kwot (-)	-	-	-	-	-	-	-	(48)	(48)
Wykorzystanie rezerwy- rozliczenie z kosztami (-)	(553)	-	(8 023)	(257)	(1 606)	-	(5)	-	(10 444)
Przeszacowanie rezerwy ujęte w pozostałych całkowitych dochodach	(83)	-	-	-	-	-	-	-	(83)
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji	-	-	7	7	15	-	-	-	29
Wartość rezerw na dzień 31.12.2016, w tym:	9 303	-	6 782	5 442	5 000	4 900	1 898	-	33 325
- rezerwy długoterminowe	8 215	-	-	-	624	-	-	-	8 839
- rezerwy krótkoterminowe	1 088	-	6 782	5 442	4 376	4 900	1 898	-	24 486

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 60
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Świadczenia pracownicze – założenia aktuarialne

Główne założenia aktuarialne przyjęte na dzień sprawozdawczy (wyrażone jako wartości średnioważone):

Stopa dyskontowa na 31 grudnia 2016 roku	3,0%
Przyszły wzrost wynagrodzeń	1,3%
Liczba zatrudnionych	2.392

Założenia dotyczące przyszłej śmiertelności oraz inwalidztwa są oparte na publikowanych statystykach oraz tabelach śmiertelności.

Zastosowano również parametry mobilności:

Dla osób w wieku do 40 lat	5%
Dla osób w wieku od 41 do 45 lat	4%
Dla osób w wieku od 46 do 50 lat	3%
Dla osób w wieku powyżej 50 lat	1%

Odprawy emerytalne i jubileusze

Zgodnie z regulaminami wynagradzania, Grupa tworzy rezerwy na świadczenia pracownicze, które są wyliczane przez niezależnego aktuarium – Biuro Usług Aktuarialnych Michał Stańczuk.

Pracownikom przechodzącym na rentę inwalidzką lub emeryturę przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości uregulowanej Układem Zbiorowym Pracy. Natomiast nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom, którzy przepracowali co najmniej 25 lat, przy czym podstawę wymiaru za okres przed podjęciem pracy w Grupie stanowi minimalne wynagrodzenie, a za okres zatrudnienia w Grupie – wynagrodzenie zasadnicze.

Premie

Grupa tworzy rezerwy na świadczenia z tytułu premii przyznanych pracownikom Grupy na podstawie zapisów w regulaminach wynagradzania.

Gwarancje

Rezerwa na naprawy gwarancyjne jest związana głównie ze sprzedażą aparatury produkowanej przez Grupę w okresach sprawozdawczych kończących się 31 grudnia 2014, 31 grudnia 2015 oraz 31 grudnia 2016 roku. Rezerwa ta jest szacowana na podstawie danych historycznych dotyczących udziału wadliwych wyrobów w przychodach ze sprzedaży tych produktów.

Rezerwy z tytułu umów o niezakończone usługi wdrożeniowe

Rezerwa z tytułu umów o niezakończone usługi wdrożeniowe jest tworzona w momencie braku spełnienia jednego z warunków umowy, który może powodować powstanie zobowiązania (kary umowne) oraz w momencie oszacowania straty na kontrakcie długoterminowym. Rezerwa jest tworzona na podstawie szacunków i najlepszej wiedzy na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 61
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

8.20. Zobowiązania

Informacje o zobowiązaniach zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Zobowiązania długoterminowe	24 381	29 199
Zobowiązania inwestycyjne	4 565	4 974
Zobowiązania z tytułu zakupu udziałów i akcji	13 503	20 112
Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego	5 743	3 956
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	570	157
Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:	138 060	117 722
Zobowiązania handlowe	93 458	66 148
Zobowiązania bieżące	64 490	56 961
Zobowiązania przeterminowane	28 968	9 187
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	2 818	2 799
Zobowiązania z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych	13 003	14 492
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	28 781	34 283
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	4 333	3 942
Zobowiązania z tytułu dywidendy	109	105
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	4 066	1 403
Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego	3 640	3 612
Zobowiązania inwestycyjne	3 462	5 397
Zobowiązania z tytułu zakupu udziałów i akcji	5 770	6 840
Przedpłaty- zaliczki otrzymane na dostawy	1 755	5 795
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	1 392	191
Inne zobowiązania	4 254	6 998
Zobowiązania ogółem, w tym:	162 441	146 921
- wobec jednostek powiązanych	-	92
- wobec pozostałych jednostek	162 441	146 829

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 62
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

8.21. Podatek dochodowy

Strukturę podatku dochodowego za okres sprawozdawczy prezentuje tabela.

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Sprawozdanie z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów		
Bieżący podatek dochodowy	16 986	15 762
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	16 948	15 818
Korekty dotyczące podatku bieżącego z lat ubiegłych	38	(56)
Odroczony podatek dochodowy	(10 399)	(330)
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(5 842)	(1 350)
Zmiana stanu aktywa z tytułu ulgi podatkowej dotyczącej działalności w SSE	(4 557)	1 020
Obciążenie podatkowe wykazane w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów	6 587	15 432
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym		
Odroczony podatek dochodowy	(147)	(407)
Odroczony podatek dochodowy netto od zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych rozliczonych w ciągu roku obrotowego	(163)	(355)
Odroczony podatek dochodowy od przeszacowania rezerwy z tytułu programu określonych świadczeń	16	(52)
Obciążenie (korzyść) podatkowa wykazane w kapitale własnym	(147)	(407)

Podatek odroczony prezentuje poniższa tabela.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Aktywa		Rezerwy	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Rzeczowe aktywa trwałe	1 095	933	14 736	14 004
Nieruchomości inwestycyjne	-	-	-	20
Aktywa finansowe	1	1	1 691	1 991
Instrumenty pochodne	1 007	553	481	440
Zapasy	938	950	-	-
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	4 375	3 819	-	-
Rezerwy	1 751	1 262	-	-
Odpisy aktualizujące należności	596	491	-	-
Strata podatkowa	19 689	20 813	-	-
Ulga podatkowa do rozliczenia w przyszłych okresach	22 171	17 614	-	-
Pozostałe	4 028	2 178	2 232	4 436
Razem	55 651	48 614	19 140	20 891
Nettowanie aktywa i rezerwy	(10 925)	(12 895)	(10 925)	(12 895)
Aktywa / rezerwy z tytułu podatku odroczonego wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	44 726	35 719	8 215	7 996

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 63
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Działalność w Specjalnej Strefie Ekonomicznej

W dniu 28 grudnia 2010 roku Spółka otrzymała Zezwolenie Nr 69/PSSE na prowadzenie działalności gospodarczej na obszarze Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Na dzień rozpoczęcia działalności w PSSE zostały rozpoznane aktywa na podatek odroczony w kwocie 20.357 tys. zł z tytułu możliwej do wykorzystania ulgi podatkowej (wartość aktywa na 31 grudnia 2016 r. wynosi 22.171 tys. zł).

W dniu 23 czerwca 2014 roku spółka otrzymała kolejne zezwolenie (Nr 136/PSSE) na prowadzenie działalności gospodarczej na obszarze Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Inwestycja ta nie została jeszcze rozpoczęta, w związku z tym nie dokonano rozpoznania aktywów związanych z tym zezwoleniem.

Prezentacja efektywnej stopy podatkowej:

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Podstawa opodatkowania	68 355	78 273
Podatek dochodowy obliczony według obowiązujących stawek	13 359	15 258
Podatek od przychodów zwolnionych z opodatkowania (różnice trwałe)	(633)	(285)
Podatek od kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów (różnice trwałe)	2 811	906
Podatek od transakcji wewnątrzgrupowych (różnice trwałe)	(145)	(158)
Podatek od pozycji nieuwjętych w wyniku finansowym okresu	(128)	(217)
Aktywo na podatek z tytułu działalności w SSE	(8 531)	-
Korekta strat podatkowych z lat ubiegłych	(72)	-
Inne doliczenia do podatku	-	66
Inne odliczenia podatkowe	(74)	(138)
Podatek dochodowy	6 587	15 432
Efektywna stopa podatkowa	9,64%	19,72%

Maksymalna szacowana wartość aktywa z tytułu ulgi w związku z działalnością prowadzoną na terenie PSSE to 23.564 tys. zł.

8.22. Koszty rodzajowe

WYSZCZEGÓLNIENIE	za okres	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Amortyzacja	(34 778)	(31 448)
Zużycie materiałów i energii	(424 332)	(346 080)
Usługi obce	(109 549)	(96 331)
Świadczenia pracownicze	(192 309)	(175 628)
Pozostałe koszty	(22 297)	(19 865)
Razem	(783 265)	(669 352)

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 64
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

8.23. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody i koszty operacyjne zaprezentowano w tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Przychody operacyjne	4 010	4 343
Wynik na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	957	714
Przychody ze sprzedaży gruntów, budynków i budowli	-	165
Rozwiązanie odpisów aktualizujących zapasy	-	337
Rozwiązanie rezerwy na naprawy gwarancyjne	-	1 940
Nadwyżki inwentaryzacyjne	62	-
Refundacja kosztów (targi i konferencje)	-	151
Odszkodowania otrzymane z tytułu rzeczowych aktywów trwałych zgodnie z MSR 16	172	129
Otrzymane odszkodowania i kary umowne	379	141
Odszkodowanie (wyrównanie ceny sprzedaży) ³	578	-
Umorzone wynagrodzenie	500	-
Otrzymane darowizny	68	27
Zwrot kosztów postępowania sądowego, zastępstwa procesowego	124	62
Pozostałe przychody	1 170	677
Koszty operacyjne	(7 969)	(3 914)
Koszt zlikwidowanych rzeczowych aktywów trwałych	(3)	(189)
Koszt zlikwidowanych wartości niematerialnych	(2)	-
Wycena nieruchomości inwestycyjnej	(158)	(20)
Utworzenie odpisów aktualizujących zapasy	(1 026)	-
Utworzenie odpisów aktualizujących należności	(1 469)	(404)
Utworzenie rezerw na świadczenia pracownicze	(344)	(291)
Utworzenie rezerwy na naprawy gwarancyjne	(1 156)	-
Utworzenie rezerwy na zobowiązania	(562)	(551)
Złomowanie zapasów	(890)	(723)
Niedobory inwentaryzacyjne	-	(166)
Straty losowe i inne szkody w składnikach majątku	(109)	(88)
Przekazane darowizny	(251)	(231)
Zapłacone kary, grzywny, odszkodowania	(986)	(795)
Koszty sądowe, komornicze, zastępstwo procesowe	(130)	(75)
Składki nieobowiązkowe	(7)	(11)

³ Odszkodowanie, do wypłaty którego wyrokiem Sądu w Olomoucy została zobowiązana spółka Apator Metra s.r.o. (odszkodowanie wyrównujące cenę sprzedaży udziałów na rzecz byłego wspólnika)

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 65
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Pozostałe koszty	(876)	(370)
Przychody (koszty) operacyjne netto	(3 959)	429

8.24. Przychody i koszty finansowe

Przychody i koszty finansowe zostały zaprezentowane w tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Przychody finansowe	1 932	7 173
Dywidendy i udziały w zyskach	74	64
Odsetki od pożyczki	271	54
Odsetki od środków na rachunkach bankowych	113	213
Otrzymane odsetki od weksli	48	99
Odsetki od należności	386	335
Umorzone zobowiązania odsetkowe	3	-
Pozostałe odsetki	34	121
Przychody ze sprzedaży akcji własnych	5	-
Wycena bilansowa weksli obcych	-	5
Przychody z tytułu transakcji walutowych (w tym instrumentów pochodnych)	428	6 121
Zmniejszenie dyskonta należności	205	129
Pozostałe przychody	365	32
Koszty finansowe	(7 420)	(8 367)
Odsetki od kredytów i pożyczek	(4 922)	(4 494)
Odsetki płatne do budżetu	(8)	(8)
Odsetki od zobowiązań	(51)	(11)
Pozostałe odsetki	(307)	(333)
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość udziałów i akcji	-	(244)
Storno wyceny bilansowej weksli (obligacji) obcych	(1)	-
Ujemne różnice kursowe	(611)	(1 764)
Utworzenie odpisów aktualizujących należności	(200)	(232)
Prowizje od kredytów i pożyczek	(295)	(517)
Zmniejszenie dyskonta zobowiązań	(471)	(542)
Gwarancje i prowizje bankowe (poza prowizjami od kredytów)	(539)	(213)
Pozostałe koszty	(15)	(9)
Koszty finansowe netto	(5 488)	(1 194)

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 66
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

8.25. Objasnienia dotyczące skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Grupa Kapitałowa Apator sporządza skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych w części dotyczącej działalności operacyjnej korzystając z metody pośredniej, za pomocą której zysk koryguje się o skutki transakcji mających charakter bezgotówkowy, zmiany stanu zapasów, należności i zobowiązań oraz inne pozycje, w przypadku których skutkami pieniężnymi są przepływy pieniężne z działalności finansowej lub inwestycyjnej.

Poniższa tabela prezentuje wyjaśnienia niezgodności pomiędzy zmianami stanu ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami stanu tych pozycji wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Zmiana stanu zapasów		
Zmiana stanu zapasów	(29 449)	(25 381)
Zapasy na dzień przejęcia jednostki zależnej (1)	-	3 729
Zmiana stanu wykazana w rachunku przepływów	(29 449)	(21 652)
Zmiana stanu należności		
Zmiana stanu należności długoterminowych	764	120
Zmiana stanu należności handlowych	(35 593)	(13 157)
Zmiana stanu należności z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych	(2 175)	584
Zmiana stanu pozostałych należności	13 182	(6 275)
Należności na dzień przejęcia jednostki zależnej (1)	-	4 997
Należności na dzień przejęcia jednostki zależnej (2)	-	57
Należności na dzień przejęcia jednostki zależnej (4)	-	90
Korekta o należności z tytułu podatku dochodowego	-	342
Korekta o należności inwestycyjne	(61)	(119)
Pozostałe zmiany	3 107	144
Zmiana stanu wykazana w rachunku przepływów	(20 776)	(13 217)
Zmiana stanu zobowiązań		
Zmiana stanu zobowiązań długoterminowych	(4 818)	12 421
Zmiana stanu zobowiązań handlowych	27 310	13 305
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych	(1 489)	(159)
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	(5 502)	13 310
Zobowiązania na dzień przejęcia jednostki zależnej (1)	-	(5 550)
Zobowiązania na dzień przejęcia jednostki zależnej (2)	-	(18)
Zobowiązania na dzień przejęcia jednostki zależnej (4)	-	(354)
Korekta o zobowiązania z tytułu zakupu udziałów	7 179	(11 398)
Korekta o zobowiązania z tytułu dywidendy	(4)	(14)
Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator	
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza: złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)	

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Korekta o zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	(785)	(1 662)
Korekta o zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(2 996)	(678)
Korekta o zobowiązania inwestycyjne	1 492	(3 036)
Pozostałe zmiany	(292)	(20)
Zmiana stanu wykazana w rachunku przepływów	20 095	16 147
Zmiana stanu rezerw		
Zmiana stanu długoterminowych rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych	(128)	327
Zmiana stanu pozostałych długoterminowych rezerw	233	-
Zmiana stanu krótkoterminowych rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych	2 579	(1 222)
Zmiana stanu pozostałych krótkoterminowych rezerw	6 837	(3 101)
Pozostałe zmiany	124	(287)
Zmiana stanu wykazana w rachunku przepływów	9 645	(4 283)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych		
Zmiana stanu długoterminowych rozliczeń międzyokresowych	32	(60)
Zmiana stanu krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych	(152)	(943)
Rozliczenia międzyokresowe na dzień przejęcia jednostki zależnej (1)	-	464
Pozostałe zmiany (w tym aktywowanie prac rozwojowych)	(3 552)	(3 919)
Zmiana stanu wykazana w rachunku przepływów	(3 672)	(4 458)

- (1) GWI
(2) iMeters
(3) Miitors Aps.

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych		
Przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	4 279	3 016
Zmiana stanu należności netto z tytułu sprzedaży środków trwałych	61	118
Razem	4 340	3 134

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 68
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych		
Zakup rzeczowych aktywów trwałych	(28 975)	(37 823)
Zmiana zapasu na projektach wewnętrznych	(56)	(222)
Zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe rozliczone z BO	964	899
Zakup z leasingu	3 306	6 497
Zmiana zobowiązań inwestycyjnych	(1 840)	2 907
Pozostałe wydatki	11	(4)
Razem	(26 590)	(27 746)

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Wydatki na nabycie wartości niematerialnych		
Zakup wartości niematerialnych	(11 452)	(10 847)
Zmiana stanu prac rozwojowych w budowie	(2 180)	1 118
Zaliczki na wartości niematerialne rozliczone z BO	-	141
Zmiana zobowiązań inwestycyjnych	348	129
Pozostałe	-	(95)
Razem	(13 284)	(9 554)

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Inne korekty (1) przepływów z działalności operacyjnej		
Likwidacja rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	5	145
(Zysk) strata z tytułu rozliczenia instrumentów pochodnych	129	(781)
Odpisy aktualizujące wartość udziałów	-	1
Prowizje i opłaty od kredytów i pożyczek	305	527
Niezrealizowana marża zapasów w jednostkach spółk kontrolowanych	(170)	(523)
Różnice kursowe z konsolidacji	(102)	(323)
Pozostałe	(49)	(3 938)
Razem	118	(4 892)

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 69
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Inne korekty (2) przepływów z działalności operacyjnej		
Należności spłacone weksłami	(145)	-
Przyjęcie wyrobów gotowych na aktywa trwałe	(334)	1 140
Ujęta w rezerwach niezrealizowana marża na sprzedaży do jednostek współkontrolowanych	48	152
Razem	(431)	1 292

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Inwestycje w jednostki zależne		
GEORGE WILSON INDUSTRIES Ltd.	(7 179)	373
Zapłata części ceny nabycia	(7 179)	(5 188)
gotówka	-	5 561
iMeters Sp. z o.o.	-	(2 532)
Zakup dodatkowych udziałów w Apator Telemetry Sp. z o.o.	-	(414)
Apator Miitors Aps	-	(25 351)
Razem	(7 179)	(27 924)

8.26. Kontrakty długoterminowe

Umowy o kontrakty długoterminowe to umowy dotyczące świadczenia usług informatycznych. Rozrachunki z tytułu tych umów prezentowane są w pozostałych należnościach krótkoterminowych.

Informacje o kontraktach długoterminowych zostały zaprezentowane w poniższych tabelach.

WYSZCZEGÓLNIENIE	za okres	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
RAZEM		
Kwota przychodów z umowy początkowo ustalona w umowie	101 786	103 109
Zmiany	2 962	812
Kwota przychodów z umowy ogółem, w tym	104 748	103 921
Koszty umowy poniesione do końca okresu sprawozdawczego	(96 672)	(73 444)
Koszty pozostające do realizacji umowy	(10 520)	(11 422)
Szacunkowe koszty umowy ogółem	(107 192)	(84 866)
Szacunkowe zyski	(2 444)	19 055

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 70
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenie:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE	RAZEM
Koszty poniesione do końca okresu sprawozdawczego w związku z realizacją umowy	(96 672)
Rezerwy na straty ujęte do końca okresu sprawozdawczego	(1 848)
Koszty poniesione skorygowane o ujęte rezerwy na straty	(8 520)
Kwoty zafakturowane do końca okresu sprawozdawczego	78 647
Wynik na kontrakcie ujęty do końca okresu sprawozdawczego wg wartości zafakturowanych	(19 873)
Niezafakturowane na dzień sprawozdawczy przychody wg stopnia zaawansowania	17 508
Zyski (straty) ujęte do końca okresu sprawozdawczego	(2 365)
Należności na dzień sprawozdawczy	11 718

8.27. Leasing finansowy

Spółki grupy kapitałowej Apator korzystają z leasingu finansowego, dzierżawiąc samochody oraz sprzęt komputerowy i centralę telefoniczną.

Dane dotyczące leasingu finansowego zaprezentowano w poniższych tabelach.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień 31.12.2016		na dzień 31.12.2015	
	Oplaty	Wartość bieżąca opłat	Oplaty	Wartość bieżąca opłat
Płatne w okresie do 1 roku	3 776	3 640	3 732	3 612
Płatne w okresie od 1 roku do 5 lat	5 821	5 743	4 101	3 956
Przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów leasingu finansowego ogółem	9 597	9 383	7 833	7 568
Przyszłe obciążenia finansowe (-)	(214)	X	(265)	X
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	9 383	9 383	7 568	7 568

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Długoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	5 743	3 956
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	3 640	3 612
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego ogółem	9 383	7 568

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 71
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Przedmioty leasingu finansowego zaprezentowano w poniższej tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Wartości niematerialne	119	260
Maszyny i urządzenia	1 621	1 617
Środki transportu	3 347	3 870
Pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	3 597	3 901
Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	-	335
Wartość na koniec okresu	8 684	9 983

8.28. Przyszłe płatności z tytułu leasingu operacyjnego nieujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa Kapitałowa Apator posiadała przyszłe płatności z tytułu zawartych umów na dzierżawę sprzętu informatycznego oraz dzierżawę samochodów. Ponadto do leasingu operacyjnego Grupa zaliczyła prawo użytkowania wieczystego gruntów, które bezpłatnie otrzymała w drodze decyzji administracyjnej.

Dane dotyczące wartości przyszłych minimalnych opłat leasingowych zaprezentowano w poniższej tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	poniżej 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	RAZEM
Stan na dzień 31.12.2016	1 088	1 572	19 494	22 154
Stan na dzień 31.12.2015	1 014	1 477	19 780	22 271

Dane dotyczące opłat leasingowych ujętych w wyniku finansowym zaprezentowano w tabeli.

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Opłaty ujęte w wyniku finansowym	1 296	1 384

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 72
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

8.29. Instrumenty finansowe

Poniżej zaprezentowano kategorie i klasy instrumentów finansowych w wartości sprawozdawczej.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (przeznaczone do obrotu)	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	RAZEM
Stan na dzień 31.12.2016	299	1	213 796	(324 673)	(2 767)	(113 344)
Akcje spółek dopuszczonych do obrotu publicznego	-	1	-	-	-	1
Instrumenty pochodne (aktywa)	-	-	-	-	1 869	1 869
Weksle	299	-	-	-	-	299
Należności handlowe	-	-	191 631	-	-	191 631
Należności inwestycyjne	-	-	156	-	-	156
Środki pieniężne i lokaty	-	-	22 009	-	-	22 009
Zobowiązania handlowe	-	-	-	(93 458)	-	(93 458)
Zobowiązania inwestycyjne	-	-	-	(8 027)	-	(8 027)
Kredyty i pożyczki zaciągnięte	-	-	-	(194 423)	-	(194 423)
Instrumenty pochodne (pasywa)	-	-	-	-	(4 636)	(4 636)
Zobowiązania z tytułu umów leasingu	-	-	-	(9 383)	-	(9 383)
Zobowiązania z tytułu dywidendy	-	-	-	(109)	-	(109)
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	-	-	(19 273)	-	(19 273)
Stan na dzień 31.12.2015	155	1	199 522	(305 732)	(590)	(106 644)
Akcje spółek dopuszczonych do obrotu publicznego	-	1	-	-	-	1
Instrumenty pochodne (aktywa)	-	-	-	-	970	970
Weksle	155	-	-	-	-	155
Należności handlowe	-	-	156 926	-	-	156 926
Należności inwestycyjne	-	-	224	-	-	224
Środki pieniężne i lokaty	-	-	42 372	-	-	42 372
Zobowiązania handlowe	-	-	-	(66 148)	-	(66 148)
Zobowiązania inwestycyjne	-	-	-	(10 371)	-	(10 371)
Kredyty i pożyczki zaciągnięte	-	-	-	(194 588)	-	(194 588)
Instrumenty pochodne (pasywa)	-	-	-	-	(1 560)	(1 560)
Zobowiązania z tytułu umów leasingu	-	-	-	(7 568)	-	(7 568)
Zobowiązania z tytułu dywidendy	-	-	-	(105)	-	(105)
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	-	-	(26 952)	-	(26 952)

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz instrumenty zabezpieczające są wyceniane do wartości godziwej. Za wartość godziwą pożyczek i należności oraz zobowiązań wycenianych w zamortyzowanym koszcie przyjęto wartość księgową, ze względu na krótkie terminy ich realizacji. Wartość księgową tych aktywów jest zbliżona do wartości godziwej.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 73
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień 31.12.2016		na dzień 31.12.2015	
	wartość bilansowa	wartość godziwa	wartość bilansowa	wartość godziwa
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	299	*	155	*
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy:	1	*	1	*
- przeznaczone do obrotu (zgodnie z MSR 39)	1	*	1	*
Pożyczki i należności	213 796	*	199 522	*
Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	(324 673)	*	(305 732)	*
Instrumenty zabezpieczające	(2 767)	(2 767)	(590)	(590)
Razem	(113 344)	-	(106 644)	-

* - Wartość godziwa jest zbliżona do wartości księgowej

Poniżej zaprezentowano pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujętych w wyniku finansowym w podziale na kategorie instrumentów finansowych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	RAZEM
Stan na dzień 31.12.2016	48	(947)	(5 231)	(149)	(6 279)
Przychody (koszty) z tytułu odsetek	48	806	(5 280)		(4 426)
Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	-	348	29	(987)	(610)
Przychody z tytułu realizacji instrumentów pochodnych	-	106	-	2 817	2 923
Koszty z tytułu realizacji instrumentów pochodnych	-	(531)	-	(658)	(1 189)
Przychody z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	-	-	-	822	822
Koszty z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	-	-	-	(2 143)	(2 143)
Utworzenie odpisów aktualizujących	-	(1 837)	-	-	(1 837)
Odwrócenie odpisów aktualizujących		147	20	-	167
Zyski (straty) z tytułu realizacji transakcji natychmiastowej wymiany walut	-	14	-	-	14
Stan na dzień 31.12.2015	(144)	121	(6 553)	6 038	(538)
Przychody (koszty) z tytułu odsetek	99	723	(4 838)	-	(4 016)
Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	-	(70)	(1 694)	-	(1 764)
Przychody z tytułu realizacji instrumentów pochodnych	-	-	-	5 374	5 374
Koszty z tytułu realizacji instrumentów pochodnych	-	-	-	(158)	(158)
Przychody z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	-	-	-	1 873	1 873
Koszty z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	-	-	-	(1 051)	(1 051)
Utworzenie odpisów aktualizujących	(243)	(763)	(21)	-	(1 027)
Odwrócenie odpisów aktualizujących	-	148	-	-	148
Zyski (straty) z tytułu realizacji transakcji natychmiastowej wymiany walut	-	83	-	-	83

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 74
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Poniższa tabela przedstawia analizę instrumentów finansowych mierzonych w wartości godziwej, pogrupowanych według trzypoziomowej hierarchii, gdzie:

Poziom 1 – wartość godziwa oparta jest o ceny giełdowe (niekorygowane);

Poziom 2 – wartość godziwa ustalana jest na bazie wartości obserwowalnych na rynku jednakże nie będących bezpośrednim kwotowaniem rynkowym;

Poziom 3 – wartość godziwa ustalana jest na bazie różnych technik wyceny nie opierających się o jakiegokolwiek obserwowalne dane rynkowe.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień 31.12.2016		na dzień 31.12.2015	
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 1	Poziom 2
Akcje spółek dopuszczonych do obrotu publicznego	1	-	1	-
Instrumenty pochodne (aktywa)	-	1 869	-	970
Instrumenty pochodne (pasywa)	-	(4 636)	-	(1 560)
Razem	1	(2 767)	1	(590)

Transfery pomiędzy poziomami nie wystąpiły.

Wartością godziwą instrumentu IRS jest różnica pomiędzy prognozowanymi zdyskontowanymi przepływami pieniężnymi odsetek według stałej stopy procentowej oraz zmiennej stopy procentowej opartej o WIBOR 6M.

Grupa wycenia instrumenty pochodne fx forward w wartości godziwej przy zastosowaniu modeli wyceny instrumentów finansowych, wykorzystując ogólnie dostępne kursy walutowe i krzywe zmienności dla walut. Wartość godziwa tych instrumentów ustalana jest w oparciu o przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a transakcyjną. Terminowych kursów wymiany walut nie modeluje się jako osobnego czynnika ryzyka, ale wyprowadza z kursu spot dla waluty obcej w stosunku do PLN.

8.30. Pochodne instrumenty finansowe, rachunkowość zabezpieczeń

W grupie kapitałowej Apator umowy dotyczące walutowych instrumentów pochodnych zawierane są w ramach polityki zabezpieczeń przed ryzykiem kursowym. Grupa zabezpiecza wpływy eksportowe przewyższające wydatki z tytułu importu (EUR) oraz wpływy importowe przewyższające wpływy z tytułu eksportu (USD).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Z dniem 1 lipca 2011 roku Grupa desygnowała do rachunkowości zabezpieczeń instrumenty pochodne typu FX forward zabezpieczające przed zagrożeniem zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych planowanych przepływów ze sprzedaży denominowanych w walucie obcej.

Zabezpieczenia wpływów walutowych zawierane są w horyzoncie czasowym obejmującym następujące po sobie kolejno 24 miesiące (na przełomie roku okres zabezpieczeń może dotyczyć trzech lat kalendarzowych), a suma zabezpieczeń na 24 miesiące nie może przekroczyć planu eksportu na rok bieżący.

Zabezpieczenia wpływów walutowych zawierane są w horyzoncie czasowym obejmującym krocząco 12 miesięcy, a poziom zabezpieczeń w okresie nie może przekroczyć 50% rocznej ekspozycji walutowej.

Poniższa tabela prezentuje szczegółowe informacje dotyczące powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 75
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Typ zabezpieczenia	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przepływów w EUR, USD i GBP.
Pozycja zabezpieczana	Pozycję zabezpieczaną stanowi część przyszłych wysoce prawdopodobnych przepływów z tytułu sprzedaży denominowanych w EUR i zakupów denominowanych w USD i GBP.
Instrumenty zabezpieczające	Instrumentem zabezpieczającym są transakcje FX forward, w których Grupa zobowiązuje się sprzedać EUR i kupić USD i GBP za PLN.
Zabezpieczane ryzyko	Grupa zabezpiecza zmienność przepływów pieniężnych z tytułu ryzyka walutowego.
Sposób ujęcia w sprawozdaniu finansowym	Część zmiany wyceny do wartości godziwej instrumentów zabezpieczających, odpowiadająca efektywnemu zabezpieczeniu, ujmowana jest w kapitale z wyceny transakcji zabezpieczających (zestawienie zmian w kapitale). Nieefektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej instrumentów zabezpieczających jest ujmowana w przychodach lub kosztach finansowych (nota 8.24).
Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych	Oczekuje się, że pozycje zabezpieczane będą generować przepływy pieniężne maksymalnie w okresie do 31 grudnia 2018 roku.
Wartość nominalna	43.455 tys. EUR 6.870 tys. USD 500 tys. GBP

Poniższa tabela przedstawia wartość godziwą instrumentów pochodnych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Aktywa długoterminowe	143	2
Instrumenty zabezpieczające	143	2
Aktywa krótkoterminowe	1 726	968
Instrumenty zabezpieczające	1 726	968
Razem aktywa	1 869	970
Zobowiązania długoterminowe	570	157
Instrumenty zabezpieczające	570	157
Zobowiązania krótkoterminowe	4 066	1 403
Instrumenty zabezpieczające	4 066	1 403
Razem zobowiązania	4 636	1 560

Poniższa tabela przedstawia kwoty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, jakie Grupa w 2016 roku rozpoznała w wyniku i w kapitale:

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Wycena instrumentów, w tym:	(2 767)	(591)
Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających (zmiany wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych zabezpieczających z tytułu zabezpieczanego ryzyka, odpowiadające skutecznemu zabezpieczeniu)	(3 611)	(2 756)
Wynik finansowy okresu (zmiany wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających z tytułu zabezpieczanego ryzyka, odpowiadające zabezpieczeniu nieefektywnemu)	844	2 165

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 76
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Poniższa tabela przedstawia zmiany w kapitale z wyceny transakcji zabezpieczających z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych w 2016 roku:

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Stan na początek okresu	(2 756)	(1 061)
Odwrócenie wyceny z poprzedniego okresu	2 756	1 061
Wycena na koniec okresu	(3 611)	(2 756)
Stan na koniec okresu	(3 611)	(2 756)

W związku z zawartymi umowami o kredyt długoterminowy (umowa z Bankiem Handlowym S.A. z dnia 19 marca 2014 roku, umowa z Bankiem Millennium z 1 lutego 2015 roku), w celu zabezpieczenia się przed wzrostem stopy WIBOR, zawarto transakcje zabezpieczające ryzyko stopy procentowej IRS (Interest Rate Swap). Transakcje te mają na celu zabezpieczenie części płatności odsetkowych.

Wartością godziwą instrumentu IRS jest różnica pomiędzy prognozowanymi zdyskontowanymi przepływami pieniężnymi odsetek według stałej stopy procentowej oraz zmiennej stopy procentowej opartej o WIBOR 6M.

Transakcja zabezpieczająca	IRS
Pozycja zabezpieczana	Kredyt długoterminowy
Wartość nominalna na dzień ustanowienia zabezpieczenia	76.309 tys. PLN
Wartość nominalna na dzień sprawozdawczy	45.064 tys. PLN
Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych	29.10.2014 – 31.12.2020
Sposób ujęcia w sprawozdaniu finansowym	Zgodnie z MSR 39, jeśli zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest efektywne, to część efektywna wyceny instrumentów zabezpieczających dotycząca rewaluacji walutowej prezentowana jest w kapitale własnym. Pozostała część wyceny związana z instrumentem zabezpieczającym ujmowana jest w rachunku wyników

Stosowane techniki wyceny zaprezentowano w nocie 8.29.

8.31. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe, w tym kredyty w rachunku bieżącym. Grupa posiada też aktywa finansowe, takie jak należności handlowe oraz środki pieniężne oraz inne należności i udzielone pożyczki.

Spółki grupy kapitałowej Apator zawierają transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, w skład których wchodzi przede wszystkim walutowe kontrakty terminowe typu forward. Celem tych transakcji jest zarządzanie ryzykiem walutowym powstającym w toku działalności spółek. Umowy na kontrakty terminowe zawierane są na podstawie prognoz kształtowania się kursów walut, zgodnie z wytyczną korporacyjną oraz uchwałą Zarządu jednostki dominującej.

Ryzyko, na które narażone są spółki grupy kapitałowej Apator obejmuje ryzyko rynkowe (przede wszystkim ryzyko walutowe i w mniejszym stopniu ryzyko stopy procentowej), a także ryzyko kredytowe i ryzyko płynności.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 77
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Ryzyko walutowe

Grupa narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawierania transakcji handlowych. Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania przez spółki sprzedaży i zakupów w walutach innych niż waluta funkcjonalna.

Stopień narażenia grupy kapitałowej Apator na ryzyko walutowe prezentuje poniższa tabela.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień 31.12.2016		na dzień 31.12.2015	
	w walucie	w PLN	w walucie	w PLN
Pozycje w euro (EUR)	10 314	42 501	6 933	21 754
Należności handlowe	13 174	56 034	10 492	43 115
Przekazane zaliczki na zakup materiałów i usług	35	157	19	77
Środki pieniężne	2 060	8 876	2 264	9 349
Zobowiązania handlowe	(4 292)	(19 559)	(4 462)	(24 614)
Zaliczki otrzymane na dostawy	(11)	(46)	(71)	(309)
Pozostałe zobowiązania	(377)	(1 711)	(734)	(3 288)
Pozostałe	(275)	(1 250)	(575)	(2 576)
Pozycje w dolarach amerykańskich (USD)	(2 019)	(8 903)	(586)	(2 465)
Należności handlowe	362	1 470	402	1 498
Przekazane zaliczki na zakup materiałów i usług	260	1 043	298	1 173
Środki pieniężne	438	1 821	124	470
Zobowiązania handlowe	(2 805)	(12 090)	(992)	(3 985)
Zaliczki otrzymane na dostawy	(99)	(413)	(118)	(451)
Pozostałe zobowiązania	(175)	(734)	(300)	(1 170)
Pozycje w funtach szterlingach (GBP)	(4 970)	(26 231)	(6 050)	(35 821)
Należności handlowe	135	678	94	521
Środki pieniężne	21	107	1	2
Zobowiązania handlowe	(26)	(140)	(45)	(273)
Pozostałe zobowiązania	(5 100)	(26 876)	(6 100)	(36 071)
Pozycje w koronach duńskich (DKK)	-	-	43	24
Należności handlowe			52	29
Zobowiązania handlowe			(9)	(5)
Pozycje w lejach rumuńskich (RON)	-	-	(1)	(1)
Zobowiązania handlowe	-	-	(1)	(1)
Pozycje w HUF	4 863	67	36 525	478
Należności handlowe	4 863	67	36 525	478

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 78
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa Kapitałowa Apator posiadała kontrakty walutowe typu forward.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień 31.12.2016	
	w walucie	w zł na dzień zawarcia kontraktu
Instrumenty zabezpieczające przepływy środków pieniężnych w EUR	(43 455)	(189 322)
Instrumenty zabezpieczające przepływy środków pieniężnych w USD	6 870	27 060
Instrumenty zabezpieczające przepływy środków pieniężnych w GBP	500	2 682

Zgodnie z przyjętą wytyczną „Regulacje w zakresie kontraktów terminowych” do zabezpieczania wpływów eksportowych przewyższających wydatki z tytułu importu oraz wydatków importowych przewyższających wpływy z eksportu stosuje się kontrakty terminowe typu forward oraz zwykłe opcje kosztowe. Do zawierania kontraktów terminowych wymagana jest zgoda Zarządu w formie uchwały, w której ustalany jest maksymalny nominal zabezpieczeń, określony na podstawie planu bilansu handlu zagranicznego i poziomu dotychczasowych zabezpieczeń. Zawarcie złożonej struktury zabezpieczającej następuje po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Nadzorczej, która podejmuje decyzję po przedstawieniu przez Zarząd przyczyn zamiaru zastosowania takiego zabezpieczenia oraz jego potencjalnego wpływu na wyniki finansowe.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto i kapitału własnego na racjonalnie możliwe wahania kursów walut – Grupa oczekuje, że wszystkie waluty mogą wahać się o 10% (przy braku zmienności innych parametrów).

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016		w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015	
	Wpływ na wynik finansowy brutto	Bezpośredni wpływ na kapitał własny	Wpływ na wynik finansowy brutto	Bezpośredni wpływ na kapitał własny
EUR / PLN				
+10%	4 250	(6 123)	2 176	(17 552)
- 10%	(4 250)	6 123	(2 176)	17 552
USD / PLN				
+10%	(890)	2 018	(246)	(2 779)
- 10%	890	(2 018)	246	2 779
GBP / PLN				
+10%	(2 623)	268	(3 582)	-
- 10%	2 623	(268)	3 582	-
DKK / PLN				
+10%	-	-	2	-
- 10%	-	-	(2)	-
HUF / PLN				
+10%	7	-	48	-
- 10%	(7)	-	(48)	-

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 79
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Ryzyko stopy procentowej

Ze względu na posiadane zobowiązania w postaci kredytów oprocentowanych według zmiennych stóp procentowych, Grupa Kapitałowa Apator narażona jest na ryzyko stóp procentowych. Poniżej zaprezentowano instrumenty finansowe ze względu na stopę procentową.

WYSZCZEGÓLNIENIE	na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
Instrumenty finansowe o stałej stopie procentowej	30 888	20 079
Aktywa finansowe	193 381	165 034
Zobowiązania finansowe	(162 493)	(144 955)
Instrumenty finansowe o zmiennej stopie procentowej	(141 767)	(126 269)
Aktywa finansowe	20 414	33 926
Zobowiązania finansowe	(162 181)	(160 195)
Razem	(110 879)	(106 190)

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto i kapitału własnego na racjonalne możliwe wahania stóp WIBOR. Dla potrzeby analizy zakłada się, że kwota zobowiązań niespłaconych na koniec okresu sprawozdawczego była niezapłacona cały rok.

WYSZCZEGÓLNIENIE	w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016		w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015	
	Wpływ na wynik finansowy brutto	Wpływ na kapitał własny	Wpływ na wynik finansowy brutto	Wpływ na kapitał własny
WIBOR				
+ 100 punktów bazowych	(1 513)	-	(1 259)	-
- 100 punktów bazowych	1 513	-	1 259	-
LIBOR				
+ 100 punktów bazowych	100	-	14	-
- 100 punktów bazowych	(100)	-	(14)	-
EURIBOR				
+ 100 punktów bazowych	(12)	-	(33)	-
- 100 punktów bazowych	12	-	33	-
NBU				
+ 100 punktów bazowych	6	-	12	-
- 100 punktów bazowych	(6)	-	(12)	-
PRIBOR				
+ 100 punktów bazowych	1	-	4	-
- 100 punktów bazowych	(1)	-	(4)	-

* Wartość wyceny instrumentu IRS ujętą w kapitale własnym uznano za nieistotną, w związku z tym nie przeprowadzono analizy wrażliwości.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 80
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe polega na tym, że kontrahent nie wywiąże się ze swoich zobowiązań wynikających z instrumentu finansowego lub umowy, co spowoduje poniesienie przez drugą stronę straty finansowej.

Grupa Kapitałowa Apator jest narażona na ryzyko kredytowe wynikające z jej działalności operacyjnej, głównie z należności handlowych.

W celu ograniczenia tego ryzyka, spółki grupy kapitałowej Apator zawierają transakcje wyłącznie z renomowanymi firmami o dobrej zdolności kredytowej. Wszyscy klienci, którzy chcą skorzystać z odroczonej terminowości płatności, podlegają wstępnej weryfikacji. W spółkach funkcjonuje instrukcja finansowej kontroli zleceń sprzedaży. Grupa dąży do tego, aby współpraca ze wszystkimi klientami odbywała się na podstawie umów handlowych. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczące.

Na należności handlowe składają się kwoty należne od dużej liczby klientów, rozłożone między różne branże i obszary geograficzne. Nie występuje kontrahent, z którym saldo należności przekraczałoby 10% całkowitego salda należności handlowych.

Ryzyko kredytowe dotyczące środków pieniężnych i instrumentów pochodnych jest ograniczone, gdyż kontrahentami grupy kapitałowej Apator są banki o wysokim ratingu przyznawanym przez międzynarodowe agencje ratingowe.

Ryzyko związane z płynnością

Grupa Kapitałowa Apator monitoruje ryzyko płynności finansowej, tworząc miesięczne plany wydatków oraz analizuje na bieżąco sytuację finansową. W celu finansowania bieżącej działalności spółki korzystają głównie z kredytu w rachunku bieżącym.

Poniższa tabela przedstawia informację o terminach umownej wymagalności zobowiązań.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wartość na dzień sprawozdawczy	Przepływy pieniężne wynikające z umowy					RAZEM
		poniżej 6 miesięcy	od 6 do 12 miesięcy	od 1 roku do 2 lat	od 2 do 5 lat	powyżej 5 lat	
Stan na dzień 31.12.2016	329 309	177 704	70 644	45 955	29 662	7 789	331 754
Kredyty i pożyczki	194 423	72 371	65 942	36 263	16 978	4 422	195 976
Zobowiązania z tytułu leasingu	9 383	2 002	1 776	3 291	2 528	-	9 597
Płatności z tytułu instrumentów pochodnych	4 636	1 874	1 504	1 257	-	-	4 635
Zobowiązania handlowe	93 458	93 037	422	-	-	-	93 459
Zobowiązania inwestycyjne	8 027	3 541	-	492	1 305	3 367	8 705
Pozostałe zobowiązania finansowe	19 382	4 879	1 000	4 652	8 851	-	19 382
Stan na dzień 31.12.2015	307 292	135 783	59 630	41 892	61 855	11 385	310 545
Kredyty i pożyczki	194 588	56 075	56 536	32 873	43 639	7 682	196 805
Zobowiązania z tytułu leasingu	7 568	2 264	1 493	2 255	1 821	-	7 833
Płatności z tytułu instrumentów pochodnych	1 560	373	80	1 063	44	-	1 560
Zobowiązania handlowe	66 148	66 117	21	-	10	-	66 148
Zobowiązania inwestycyjne	10 371	5 509	-	493	1 437	3 703	11 142
Pozostałe zobowiązania finansowe	27 057	5 445	1 500	5 208	14 904	-	27 057

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 81
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Ryzyko podatkowe

Przepisy dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych, fizycznych, czy składek na ubezpieczenia społeczne podlegają zmianom, wskutek czego niejednokrotnie brak jest odniesienia do utrwalonych regulacji bądź precedensów prawnych. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno między organami państwowymi, jak i między organami państwowymi i przedsiębiorstwami. Rozliczenia podatkowe oraz inne (na przykład celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania istotnych kar, a ustalone w wyniku kontroli dodatkowe kwoty zobowiązań muszą zostać wpłacone wraz z odsetkami. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Dostarczanie zaawansowanych technologicznie wyrobów dla najbardziej wymagających klientów w Polsce i za granicą RP, jest aktualnie istotnym czynnikiem rozwoju biznesu w Grupie, przynoszącym stabilne zyski, niemniej z uwagi na osiągniętą skalę i tempo rozwoju, a także na fakt, że złożoność przedmiotu realizacji umów na dostawy produktów wymaga niejednokrotnie udziału w międzynarodowych konsorcjach, automatycznie zwiększa związane z prowadzeniem działalności międzynarodowej ryzyko finansowe. Jednym z elementów ryzyka są ryzyka podatkowe związane z przepływem towarów pomiędzy firmami współpracującymi w ramach realizacji umów i pochodzącymi z różnych krajów i towarzyszącymi tym transakcjom interpretacjami podatkowymi.

Rozliczenia podatkowe mogą zostać poddane kontroli przez okres pięciu lat. W efekcie kwoty wykazane w sprawozdaniu finansowym mogą ulec zmianie w późniejszym terminie po ostatecznym ustaleniu ich wysokości przez organa skarbowe. Grupa Kapitałowa Apator stoi na stanowisku, że utworzono odpowiednie rezerwy w odniesieniu do prawdopodobnych i możliwych do kwantyfikacji ryzyk zobowiązań.

Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy Kapitałowej Apator jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną i inwestycyjną oraz zwiększałyby jej wartość dla akcjonariuszy.

8.32. Zakup jednostek zależnych

W 2016 roku nie miały miejsca transakcje w tym obszarze.

8.33. Informacje na temat podmiotów powiązanych

Informacje na temat świadczeń na rzecz personelu kierowniczego prezentuje tabela.

WYSZCZEGÓLNIENIE	za okres	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	14 719	11 868
Świadczenia po okresie zatrudnienia	142	86
Pozostałe świadczenia długoterminowe	97	114
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	72	81
Razem	15 030	12 149

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 82
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Transakcje z jednostkami powiązanymi odbywały się na warunkach rynkowych. Dane dotyczące transakcji przeprowadzonych z jednostkami powiązanymi oraz informacje dotyczące nierozliczonych sald prezentuje tabela.

WYSZCZEGÓLNIENIE	INDA d.o.o.	OOO Apator- Electro	Teplovodomer S.A.	George Wilson Industries Ltd.**	POZOSTAŁE PODMIOTY POWIĄZANE	RAZEM
Transakcje w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016						
Sprzedaż produktów i usług *	-	68	20 954	-	2	21 024
Sprzedaż towarów i materiałów	-	-	189	-	-	189
Koszt dotyczący transakcji sprzedaży	-	-	12 958	-	-	12 958
Należności handlowe	-	-	4 754	-	-	4 754
Pozostałe przychody	-	-	-	-	-	-
Zakup produktów, usług, towarów i materiałów	355	-	-	-	155	510
Zakup rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	442	-	-	-	-	442
Zobowiązania handlowe	-	-	-	-	10	10
Transakcje w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015						
Sprzedaż produktów i usług *	-	2 148	27 944	65	-	30 157
Sprzedaż towarów i materiałów	-	328	1 098	5	-	1 431
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-	4	-	-	-	4
Koszt dotyczący transakcji sprzedaży	-	1 538	19 098	-	-	20 636
Należności handlowe	-	-	1 448	-	-	1 448
Otrzymane odsetki od udzielonych pożyczek	-	-	-	54	-	54
Przychody finansowe z tytułu dywidendy	64	-	-	-	-	64
Zakup produktów, usług, towarów i materiałów	15	-	-	-	325	340
Zakup rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	85	-	-	-	-	85
Zobowiązania handlowe	4	-	-	-	-	4
Zobowiązania inwestycyjne	88	-	-	-	-	88

* w tym korekta z tytułu niezrealizowanej marży ze sprzedaży do jednostek współkontrolowanych

** do czasu objęcia pełną konsolidacją

Grupa dokonała identyfikacji podmiotów powiązanych. Za podmioty powiązane uznano:

a. Jednostki zależne

- Apator Control Sp. z o.o. (Toruń)
- Apator Mining Sp. z o.o. (Katowice)
- FAP Pafal S.A. (Świdnica)
- Apator Metrix S.A. (Tczew)
- Apator GmbH (Berlin, Niemcy)
- Apator Rector (Zielona Góra)
- Apator Powogaz S.A. (Poznań)
- Apator Elkomtech S.A. (Łódź)

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 83
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

- Apator Telemetry Sp. z o.o. (Słupsk) - jednostka zależna od Apator Powogaz S.A.
- Apator Metroteks TOV (Kijów, Ukraina) - jednostka zależna od Apator Powogaz S.A.
- Apator Metra s.r.o. (Supmerk, Czechy) – jednostka zależna od Apator Powogaz S.A.
- Apator Miitors ApS. (Aarhus, Dania) – zależna od Apator Powogaz S.A. od 1 kwietnia 2015 roku
- iMeters Sp. z o.o. (Gdańsk) – zależna od Apator Powogaz S.A. od 11 grudnia 2015 roku
- George Wilson Industries Ltd. (Coventry, Wielka Brytania) – od 26 lutego 2015 roku jednostka zależna od Apator Metrix S.A.

b. Jednostki współkontrolowane

- Teplovodomer (Mytishi, Rosja) - jednostka współkontrolowana przez Apator Powogaz S.A.
- Inda d.o.o. (Słowenia) - jednostka współkontrolowana przez George Wilson Industries Ltd.

c. Członków Rady Nadzorczej

d. Członków kluczowego personelu kierowniczego

e. Bliskich członków rodziny członków Rady Nadzorczej i personelu kierowniczego pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym

f. Podmioty kontrolowane przez osoby określone w punktach c. i d.

Zarząd APATOR S.A. stwierdził, że w skład najwyższego kierownictwa Spółki APATOR S.A. wchodzi następujące osoby:

- Andrzej Szostak – Prezes Zarządu
- Piotr Nowak – Członek Zarządu
- Piotr Dobrowolski – Członek Zarządu (od 22 lutego 2016 r. do 27 lutego 2017 r.)
- Agnieszka Nosal – Członek Zarządu (od 1 stycznia 2017 r.)

Inni członkowie kierownictwa:

- Krzysztof Malec – Prokurent, Dyrektor ds. Produkcji
- Mirosław Klepacki – Prokurent, Dyrektor ds. Aparatury Łączeniowej
- Jerzy Kuś – Prokurent (do 27 lutego 2017 r.), Dyrektor ds. Aparatury i Systemów Pomiarowych (do 31 marca 2017 r.)
- Tom Ruhan – Prokurent, Doradca Zarządu (od 5 października 2016 r.)

Transakcje z innymi podmiotami powiązanymi, określonymi w punktach c – f, poza wypłacaniem wynagrodzeń z tytułu pełnionych funkcji i świadczeń z tytułu pracy, przedstawiono w tabeli powyżej (pozostałe podmioty powiązane).

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 84
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

8.34. Pozycje warunkowe i pozostałe pozycje nieuwjęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

Gwarancje

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Grupa Kapitałowa Apator posiadała gwarancje stanowiące zabezpieczenie umów wystawione przez:

1. Bank Handlowy w Warszawie S.A.:
 - ✓ z tytułu gwarancji należytego wykonania w wysokości 1.251 tys. zł maksymalnie do 10 maja 2021 roku.
2. TU Euler Hermes S.A.:
 - ✓ z tytułu gwarancji należytego wykonania w wysokości 5.051 tys. zł maksymalnie do 30 stycznia 2018 roku;
 - ✓ z tytułu rękojmi i gwarancji jakości w wysokości 58 tys. zł maksymalnie do 30 czerwca 2017 roku;
 - ✓ z tytułu wadium w wysokości 3.300 tys. zł do 30 stycznia 2018 roku.
3. Bank Millennium S.A.:
 - ✓ z tytułu gwarancji należytego wykonania w wysokości 224 tys. zł maksymalnie do 15 stycznia 2020 roku.
4. InterRisk TU S.A.:
 - ✓ z tytułu gwarancji należytego wykonania w wysokości 321 tys. zł maksymalnie do 19 czerwca 2021 roku;
 - ✓ z tytułu rękojmi i gwarancji jakości w wysokości 148 tys. zł do 8 stycznia 2021 roku;
5. TU Europa S.A.:
 - ✓ z tytułu gwarancji należytego wykonania w wysokości 300 tys. zł do 3 grudnia 2017 roku.
6. ING Bank Śląski:
 - ✓ z tytułu gwarancji należytego wykonania w wysokości 41 tys. zł do 31 grudnia 2017 roku;
 - ✓ z tytułu wadium w wysokości 21 tys. zł do 31 marca 2017 r.

Ponadto, na 31 grudnia 2016 r., spółki Grupy były stronami następujących gwarancji i poręczeń:

1. Spółka Apator SA:
 - ✓ gwarancja dla National Industry Group Ltd. na kwotę 4,5 mln GBP (tj. 23,2 mln zł), zabezpieczająca spłatę przez Apator Metrix SA odroczonej w czasie płatności za udziały GWi. Gwarancja została udzielona do 2020 roku.
 - ✓ gwarancja należytego wykonania umowy obowiązującej do dnia 30.10.2017 r. na kwotę 0,9 mln zł przez podmiot zależny Apator Rector sp. z o.o. dla RWE Group Business Services Polska sp. z o.o. udzielona poprzez bank Raiffeisen Bank SA.
 - ✓ gwarancja płatnicza na kwotę 100 tys. zł, wystawiona przez Exatel S.A. w dniu 23 kwietnia 2015 roku, z terminem do 22 kwietnia 2017 r.
2. Spółka zależna Apator Powogaz SA:
 - ✓ poręczenie kredytu zaciągniętego w ING Bank Śląski SA dla spółki zależnej Apator Telemetry sp. z o.o. do kwoty 3,5 mln zł na okres do 30.11.2022 roku.
3. Spółka zależna Apator Metrix SA:
 - ✓ gwarancja dla spółki zależnej George Wilson Industries Ltd (GWi) do maksymalnej kwoty 6,7 mln GBP, tj. 34,5 mln zł, na okres 3 lat tj. do 01.09.2017 roku z opcją przedłużenia na kolejne 4 lata. Gwarancja stanowi zabezpieczenie współpracy pomiędzy GWi a National Grid Gas Plc w ramach napraw, remontów i dostaw gazomierzy oraz regulatorów,
 - ✓ gwarancja dla BI Group PLC dotycząca spłaty pożyczki zaciągniętej przez GWi w kwocie 1,7 mln GBP, tj. 8,7 mln zł na okres do 30.11.2018 roku,

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 85
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

- ✓ gwarancja dla Apator GmbH do maksymalnej kwoty 2,0 mln EUR, tj. 8,84 mln zł, na okres 3 lat tj. do 31.12.2019 roku. Gwarancja stanowi zabezpieczenie współpracy pomiędzy Apator GmbH a THUGA AG w ramach dostaw gazomierzy.

8.35. Struktura zatrudnienia

Zatrudnienie w grupie kapitałowej Apator prezentuje tabela.

WYSZCZEGÓLNIENIE	okres	
	od 01.01.2016	od 01.01.2015
	do 31.12.2016	do 31.12.2015
Przeciętne zatrudnienie w osobach za okres	2 556	2 407
Pracownicy fizyczni	1 427	1 348
Pracownicy umysłowi	1 129	1 059
Stan zatrudnienia w osobach na koniec okresu	2 621	2 406
Pracownicy fizyczni	1 490	1 307
Pracownicy umysłowi	1 131	1 099

8.36. Wysokość wynagrodzenia podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego

W dniu 7 stycznia 2014 roku podpisano umowy ze spółką KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. na prace audytorskie obejmujące badanie śródrocznego i rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego APATOR S.A. oraz przegląd i badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Apator S.A. za lata 2014 – 2016.

Wynagrodzenie biegłego rewidenta prezentuje poniższa tabela.

WYSZCZEGÓLNIENIE	WARTOŚĆ	
	2016 rok	2015 rok
Badanie/ przegląd raportów śródrocznych	46	46
Badanie/ przegląd raportów rocznych	83	83
Razem	129	129

Poza wymienionym powyżej wynagrodzeniem Spółka APATOR S.A. pokrywa również udokumentowane koszty pobytu zespołu audytorskiego poza siedzibą Audytorów (przejazdy, noclegi) oraz koszty przesyłek kurierskich.

8.37. Korekta danych porównawczych

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa Kapitałowa Apator dokonała zmiany danych porównawczych wynikających z korekty prezentacji zobowiązań z tytułu zakupów spółki zależnej.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 86
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Wpływ powyższych zmian na sprawozdanie finansowe Grupy Apator zaprezentowano w poniższych tabelach.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

Zobowiązania	
Zobowiązania i rezerwy długoterminowe	(5 340)
Zobowiązania długoterminowe	(5 340)
- wobec pozostałych jednostek	(5 340)
Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe	5 340
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	5 340
- wobec pozostałych jednostek	5 340

8.38. Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego

W dniu 13 stycznia 2017 r. Apator S.A. zawarł z Bankiem Handlowym w Warszawie S.A. umowę o kredyt w rachunku bieżącym w wysokości 10 mln zł.

W dniu 31 stycznia 2017 roku Apator S.A. dokonał konwersji 92.380 akcji imiennych uprzywilejowanych co do głosu w stosunku 1:4 na akcje zwykłe na okaziciela.

W dniu 27 lutego 2017 r. pan Piotr Dobrowolski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu Apator S.A.

W dniu 27 lutego 2017 r. pan Jerzy Kuś złożył rezygnację z pełnienia funkcji Prokurenta Apator S.A.

Ponadto, Zarząd Apator S.A. zadeklarował wypłatę dywidendy z zysku za rok obrotowy 2016 w wysokości 1,05 zł brutto na jedną akcję. Na poczet dywidendy z zysku za 2016 rok wypłacona została w grudniu 2016 roku zaliczka w wysokości 0,35 zł brutto na 1 akcję. Pozostała deklarowana kwota dywidendy, w wysokości 0,70 zł brutto na 1 akcję, zostanie wypłacona po jej zatwierdzeniu przez Walne Zgromadzenie Apator S.A., które odbędzie się 12 czerwca 2017 r.

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator		Strona 87
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

9. Podpisy

Podpisy Zarządu

2017-04-27

Andrzej Szostak

Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny

2017-04-27

Piotr Nowak

Członek Zarządu, Dyrektor ds. Finansowych

2017-04-27

Agnieszka Nosal

Członek Zarządu, Dyrektor Zarządzający Biznesem Opomiarowania Energii Elektrycznej

Nazwa jednostki:	Grupa Kapitałowa Apator			Strona 88
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			